

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ПАДПІСКА-2010

Пачалася падпісная кампанія на I паўгоддзе і 1-ы квартал 2010 года. Спадзяёмся, што чытацкая аўдыторыя «Звязды» не толькі застанеца стабільнай за кошт пастаянных падпісчыкаў, але і пашырыцца за кошт новых сяброў.

ПАДПІСНЫ КОШТ			
Падпіска праз РУП «Белпошта» (кошт у рублях)			
Індэкс	месяц	квартал	паўгоддзе
63850 (індывідуальны)	11660	34980	69960
63145 (інд. для ветэранаў ВАВ, пенсіянераў)	10990	32970	65940
63858 (ведамасны)	18750	56250	112500
63239 (ведамасны, для ўстаноў міністэрстваў аховы здароўя, адукацыі і культуры)	17100	51300	102600

Аляксандр Лукашэнка высокая цэніць уклад Кардынала Тарчызіо Бертоне ў развіццё супрацоўніцтва Беларусі і Святога Прастола

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Дзяржаўнага Сакратара Дзяржавы Ватыкан Кардынала Тарчызіо Бертоне з 75-годдзем. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ў Беларусі высокая цэніць вялікі ўклад Кардынала ў паспяховае развіццё супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Святым Прастолам у розных сферах.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Мерапрыемствы да 65-годдзя вызвалення Беларусі поўнасцю выкананы

Аб гэтым заявіў прэм'ер-міністр Сяргей Сідорскі ўчора на трэцім пасяджэнні Рэспубліканскага арганізацыйнага камітэта па падрыхтоўцы і правядзенні святкавання 65-й гадавіны вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Яно прайшло ў Доме ўрада пад старшынствам Сяргея Сідорскага і кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Уладзіміра Макея.

Кіраўнік урада адзначыў, што «ў апошнія гады ў свеце робяцца спробы перагледзець вынікі Другой сусветнай вайны». «Мы сталі сведкамі абнаслаўлення святых сімвалаў і гістарычнай рэабілітацыі завабніцкаў, катаў і забойцаў, здрадніцкаў сваіх народаў, прыніжэння ролі савецкага воіна-вызваліцеля ў перамоце над фашызмам, — сказаў Сяргей Сідорскі. — Асноўны цяжар самай лютой і кровапралітнай вайны вынес на сваіх плячах Савецкі Саюз. Неацэнны ўклад унёс беларускі народ: наша зямля стала адзіным рубяжом абароны, толькі ў радах Чырвонай Арміі змагаліся 1,5 мільярд чалавек, сотні тысяч мірных жыхароў змагаліся на акупаванай тэрыторыі». Прэм'ер-міністр падкрэсліў, што лепшае выяўленне нашай удзячнасці пакаленню пераможцаў — гэта штодзённы клопат аб ветэранах.

На пасяджэнні абмяркоўваўся парадокс падрыхтоўкі і правядзення мерапрыемстваў па святкаванні 65-й гадавіны Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Размова ішла аб вырашэнні пытанняў паліпшэння сацыяльна-бытовых умоў ветэранаў ВАВ, прадаўцоў тыту і сем'яў ваеннаслужачых, якія загінулі ў гады вайны, аб аказанні ім адраснай сацыяльнай дапамогі. Удзельнікі пасяджэння абмеркавалі пытанне аб прадстаўленні гарадоў і іншых населеных пунктаў да ўзнагароджання вышэйшым «За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны».

«Неабходна прадоўжыць работу па пошуку і ўстаноўленню асобаў, загінуў на палюх бітваў і адцаў ім належных воінскіх узнававанняў, — адзначыў Сяргей Сідорскі. — Святаванне аб'явітых дат неабходна максімальна выкарыстоўваць у мэтах патрыятычнага выхавання дастойных наступнікаў герояў Вялікай Айчыннай вайны». Удзельнікі пасяджэння былі праінфармаваны аб ўзнагароджанні медалём «65 год вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў» ветэранаў ВАВ — удзельнікаў вызвалення нашай краіны ад фашызму, якія пражываюць за мяжой.

БЕЛТА.

ПЕРАДЗІМОВАЕ «НОУ-ХАУ»

Алег БАРКОЎСКІ з вёскі Канцэрава гэтак і сказаў: «маё пчалінае ноу-хаў». Заключэнне яно ў тым, што пчалу-матку гаспадар засяляе ў асобны дамок. А з надыходам халоднай пары ўкутвае сваё вынаходства цэльнымі рэчамі і ў дадатак закрывае ад дажджу поліэтыленам. Выгляд атрымаецца не зусім эстэтычны, але на добры мядовы ўраджай гэта адмоўна ніяк не паўздзейнічае. Алег Баркоўскі стапоіны — зіма пройдзе без шкоды яго гаспадаркі.

«Я мару поўнасцю прысвяціць сябе мядовай справе, — кажа агра-ном з вялікім стажам, прадаўнік мясцовай сельскай гаспадаркі, паказ-ваючы свой падворак. — Мне гэта і цікава, і проста, як некаторы майму бацьку-пчалюру».

У свайго бацькі Алег і навучыўся абыходжанню з пчоламі, дапамагаючы на пчалініку ў сто вульляў. Брат таксама пчаляр. Лічы, гэта сямейны занятак у Баркоўскіх. Захапіўшыся, Алег удасканаліў стандартныя дамкі, даўшы іх умагальнасць да 32 рамак. Цяпер жожны вульей у ягоным садзе, лічы, сапраўднай фабрыка мёду. І хоць гэты год быў не самы спрыяльны для мядозбору, ды толькі не для Алегавых пчоў.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара. Міёрскі раён.

Прамая лінія

Якім будзе аграп дапамогі?

Новыя ўмовы атрымання адраснай сацыяльнай дапамогі, падтрымка інвалідаў, а таксама ўсе «пенсійныя пытанні» — гэта стане тэмай «прамой лініі» газеты «Звязда» з удзелам намесніка міністра працы і сацыяльнай абароны Беларусі Валіяціны Вікенцьеўны КАРАПЕВАЙ. Такім чынам, увага! Паводле папярэдняй дамоўленасці, наша «прамая лінія» пройдзе 8 снежня з 11 да 12 гадзін па радыёцыйных тэлефонах: (8 017) 292 38 21 і 292 38 92. Папярэдняе пытанні прымюцца па нумары 287 17 57.

РОЗГАЛАС

ВОЎК НАПАЎ НА ЧАЛАВЕКА

У Пінскім раёне воўк напаў на чалавека, але чалавек даў драпежніку рашучы адпор.

68-гадовы электрык свінакомплексу «Паўднёвае» Іван Мусіенка пайшоў прапрацаваць электралічальнікі на аб'ектах, дарога да якіх вядзе праз лес. І на дарозе срод белага дня заўважыў, што проста на яго імчыць воўк. Воўк скокчыў на чалавека, але чалавек не разгубіўся. Мікалай Іванавіч паваліў звера на зямлю, у пачу ўстаў і паказаў левай рукою, а правай пачу душыць драпежніка за горла. 50 мінут цягнуўся падымак, але звер сканаў. Потым электрык пазваў па тэлефоне і паклікаў людзей. Яго тэрмінова шпіталізавалі ў Пінскую цэнтральную гарадскую бальніцу з траўмамі рук і нагі. Загядчкі аддзялення гнойнай хірургіі Іван Гудзіновіч, дзе лечыцца пацыянт, сказаў карэспандэнту «Звязды», што адважны электрык трымаецца малайцом і ідзе на папраўку. Галаву драпежніка накіравалі ў Брэсцкую лабараторыю для праверкі звера на шаленства.

Яна СВЕТАВА.

ГАНДАЛЬ ТАВАРАМІ ў СТУДЗЕНІ—КАСТРЫЧНІКУ — МІНУС \$573,5 МІЛЬЁНА

Паводле аперацыйных звестак Нацыянальнага статыстычнага камітэта, аб'ём знешняга гандлю таварамі Беларусі ў студзені—кастрычніку гэтага года склаў \$39,6 мільярд і ў параўнанні з адпаведным леташнім перыядам скараціўся на 37,2 працента.

Па выніках студзеня—кастрычніка, адмоўнае салда па гандлі таварамі склаўся ў памеры 573,5 мільёна долараў (летас па выніках адпаведнага перыяду — мінус 495,7 мільёна). Экспарт тавараў сёлета ў згаданы перыяд склаў 16 951,5 мільёна долараў і зменшыўся ў параўнанні з мінулым годам на 41,7 працента, а імпарт тавараў скараціўся на 33,3 працента да 22 мільярд 683 мільёнаў. У краіны СНД наша дзяржава экспартавала тавараў на 7,45 мільярд долараў і ў параўнанні са студзенем—кастрычнікам мінулага года зніжсавала тут на 41,8 працента; па-за СНД Беларусь экспартавала 9 мільярд 497 мільёнаў долараў (скарэчэнне на 41,6 працента). У студзені—кастрычніку гэтага года наша краіна імпартвала з краін СНД тавараў на агульную суму 14 мільярд 496 мільёнаў долараў, з краін па-за Садружэнсцо — на 8 186,3 мільёна долараў ЗША.

Ігар ГРЫШЫН.

ДАПАМОЖНЫЯ СРОКІ: АЙЧЫННЫ ФАРМАТ

У Беларусі вырабляецца ўжо больш за 70 працэнтаў тэхнічных сродкаў, неабходных для развіццця людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Пра гэта паведаміла намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Валіяціна Каралева.

Паводле слоў Валіяціны Каралевай, сёння ў нашай краіне ўжо асвоена вытворчасць больш чым 3 тысяч сродкаў развіццця. Толькі за апошні час Беларусі пратэзна-артатэпедычны аднаўленчы цэнтр пачаў вырабляць 17 новых відаў крэсла-калясак і 44 найменш іншых развіццёвых прыстасаванняў. Прычым звыш 80 дапаможных сродкаў вырабляецца паводле індывідуальных заказаў.

Між тым параўнальна новым напрамкам Беларусі працэзна-артатэпедычна аднаўленчага цэнтра стала прафесійная падрыхтоўка людзей з абмежаванымі магчымасцямі. У прыватнасці, яна вядзецца па спецыяльнасцях «абутнік», «сталяр», «карыстальнік персанальнага камп'ютара» і «аператар ПЭВМ».

Сяргей ГРЫБ.

АБРАБАВАЛІ КРАМУ ў ЦЭНТРАХ МАГІЛЁВА

Злодзей забраў з сейфа 10 мільёнаў 300 тысяч 30 рублёў. Пад раницю і снежня зламаны падабраў ключы ад уваходных дзвярэй універсальнай крамы «Тэракрыванне-5» па праспекце Міра і ачысціў сейф ад вырुकі. Па звестках прэс-цэнтра Магілёўскага УУС, у міліцы ёсць падозроны, якога цяпер шукаюць.

Алена КАЗЛОВА.

«П'ЯНАЕ» «РЭНО» ВЫСКАЧЫЛА НА ТРАТУАР

У Мінску пад коламі аўтамабіля загінуў пешаход, які знаходзіўся не на дарозе, а стаў на тратуары.

Здарэнне адбылося каля аднаццаці гадзін вечара на вуліцы Гарошка, паведамілі ў адзеле па аітацыі і прапагандзе ДАІ ГУУС Мінгарвыканкома. 24-гадовы мужчына, які знаходзіўся за рулём «Рэно», не справіўся з кіраваннем, і машына збіла 38-гадовага мужчыну на тратуары. Тое, што для кіроўцы паездка скончылася ДТЗ, не дзіўна: па першае, мужчына сеў за руль, не маючы вадцельскага пасведчання, а па-другое, ён быў п'яны. Пацыянт загінуў.

Ігар ГРЫШЫН.

КАРОВА ПАЙШЛА НА ТАРАН

Па вуліцы ішоў статак. Жыхар в. Падгорная (Баранавіцкі раён) ехаў на маладзё наасустрч каровам і вяршыў не чакаў, пакуль яны пройдуць. Апынуўшыся срод рагунь, вадцель маладзё спрабаваў ухіліцца ад жывёлы, але адна з кароў пайшла на таран, і чалавек з траўмай галавы трапіў у рукі дактароў.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ІДЭОЛАГІ ПАВІННЫ ПРАЦАВАЦЬ З ЛЮДЗМІ СУМЛЕННА І АДКРЫТА

Эфектыўнасць ідэалагічнай працы ў сучасных умовах была ў цэнтры ўвагі семінара, які прайшоў 2 снежня ў Магілёве і Вялікімніцкім раёне.

Ідэалагічныя работнікі пазнаёміліся з вопытам работы ў працоўных калектывах РУП «Магілёўэнерга», Магілёўскім дзяржаўным універсітэце харчавання, Магілёўскім аддзяленні Беларускай чыгункі. Удзельнікі семінара наведвалі таксама СВК «Калгас «Радзіма», выстава матэрыялаў з вопыту ідэалагічнай работы Вялікімніцкага раёна і пазнаёміліся з творчай майстэрняй галоўнага рэдактара раённай праграмы «Радзіма Вялікічы» Святланы Кунцэвіч.

Нам вельмі важна працаваць напраму ў людзей, — сказала журналістам першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Наталія ПЯТКЕВІЧ.

Ул. інф.

ЯКАСЦЬ ДРУКУ СУСВЕТНАГА ўЗРОЎНЮ

Учора ў сталіцы была ўведзена ў строй сучасная пяцікольерная афсетная друкавальная машына «РАПІДА-106».

На прэзентацыі новага абсталявання міністр інфармацыі Уладзімір РУСАКЕВІЧ адзначыў, што беларускі бок першым з краін СНД пачынае працаваць па сучасных папіграфічных тэхналогіях такога ўзроўню. Гэты праект з'яўляецца паказавым вынікам рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы развіцця папіграфічнай галіны Беларусі на 2007—2010 гады. За апошнія гады на перааснашчэнне прадпрыемстваў галіны было патрачана больш за 19 млрд рублёў. Сучаснае абсталяванне было ўстаноўлена на друкарнях Бабруйска і Маладзечна. Новае абсталяванне атрымалі практычна ўсе абласныя друкарні.

Падчас прэзентацыі новай друкавальнай машыны намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Уладзімір ПАТУПЧЫК адзначыў, што пераабсталяванне буйнешага папіграфічнага прадпрыемства адбываецца ва

Сяргей КУРКАЧ.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ЧЫНОЎНІКАМ ЕС ПАВІСЯЦЬ ЗАРПЛАТУ?

Еўрапейская камісія рэкамендуе павысіць зарплату супрацоўнікам кіраўніка апарату ЕС, каб кампенсавалі бегучую інфляцыю.

Магчымае павышэнне зарплат чыноўнікам ЕС на 3,5% у Еўропе ўжо называюць «утрапленасцю». Інфляцыйныя траты бюракратычнага апарату, які ўключае дзясяткі тысяч супрацоўнікаў, даводзяцца пакрываць звычайным падаткапаліцельчыкам, які і без гэтага знаходзіцца ў цяжкім становішчы з-за фінансавога крызісу. У такіх краінах ЕС, як Латвія, Эстонія, Літва, Грэцыя, Ірландыя, Венгрыя зарплаты звычайных чыноўнікаў замарожаныя, а колькасць працоўных месцаў скарачаецца. Тым часам мінімальны аклад чыноўніка ЕС складае каля 20 тысяч еўра ў месяц.

ГРУЗІЯ ХОЧА БЫЦЬ ГЕОРГІЯЙ

Супрацоўнікі грузінскага Міністэрства замежных спраў звярнуліся да сваіх літоўскіх калегаў і папрасілі іх у афіцыйных дакументах зваць Грузію «Георгіяй», лічычы гэтае найменне больш правільным.

Кіраўнік МЗС Грузіі Грыгал Вашадзэ растлумачыў, што «Георгія» — гэта гістарычна назва, а ў слова «Грузія» славянскае паходжанне. У замежнапалітычным ведамстве Літвы адзначылі, што просьба грузінаў не стала для іх нечаканасцю, паколькі гэтая тэма раней унімалася некаторы разоў. Аднак раней улады Грузіі толькі цікавіліся магчымасцю змяніць назву сваёй краіны ў замежных дакументах і не рабілі ніякіх афіцыйных крокаў. Афіцыйны зварот павінен паступіць у Дзяржаўную камісію Літвы па мове.

У ПОЛЬСКІМ ЗААПАРКУ ПАСПЫЛІСЯ ЛЮДЗІ

Кіраўнікі Варшаўскага заапарку вырашылі пасадзіць у адну з клетак двух людзей. Добрахотнікамі сталі 24-гадовы мужчына і 18-гадовая дзю-

чына. Іх апранулі ў зварыныя шкуры і прапанавалі ім паспрабаваць зымітаваць жыццё пачорных людзей. Яны глядзяць адзін за адным, падтрымліваюць агонь і назіраюць за наведвальнікамі.

Намеснік дырэктара заапарка адзначыла, што гэты праект — жартавалая спроба прымусіць людзей задумацца аб месцы чалавека ў гэтым свеце. Па задумцы арганізатараў, невядомыя істоты ў клетцы павіны нагадаць наведвальнікам пра тое, што людзі таксама з'яўляюцца жывёламі. Дырэктар таксама адзначыла, што наведвальнікі могуць паспрабаваць пагаварыць з імі або нават прапанаваць ім ежу.

КІТАЙЦЫ З ЖАХАМ ЧАКАЮЦЬ 2010 ГОД

Шлюбны ў КНР адмененыя з будучага лютга аж да пачатку 2011 года. У сувязі з гэтым усе, хто збіраўся аформіць адносіны ў надыходным годзе, перанеслі святкаванні на больш раннія тэрміны, а ў мясцовых ЗАГС пачаўся «вясельны бум».

Забавонныя кітайцы, хоць і жывуць па сонечным календары, не забяваюць традыцый старажытных продкаў і ў выпадку прыняцця важных рашэнняў звяртаюцца да месцавага календара. У адпаведнасці з ім, пачынаючы з 14 лютга, надыходзіць так званы ўдзін год, які працягнецца да пачатку 2011 года. У гэты перыяд, па павержжы продкаў, жанчынам вельмі не будзе шанцаваць у пошуку спадарожніка жыцця. Год таксама неспрыяльны для нараджэння дзяцей і нясе пагрозу хуткага скасавання ўжо заключаных шлюбав.

Прафсаюзная трыбуна

АДНОЙ ПАВАГІ НАСТАЎНІКУ СЁННЯ НЕДАСТАТКОВА

Беларускі прафсаюз работнікаў адукацыі і навукі не задавальнае існуючы на сёння ўзровень заробатнай платы работнікаў галіны. Апошнія некалькі гадоў у адукацыі практычна не назіралася рэальнага росту заробку і даходы работнікаў галіны не павялічыліся за інфляцыйнымі працэнтамі. Пра гэта на VI пленуме ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі заявіў старшыня Цэнтральнага камітэта прафсаюза Аляксандр БОЙКА. Цяпер з'яўляецца заробатная плата работнікаў адукацыйнай галіны складае 689,1 тысячы рублёў.

— Мы неаднаразова на розных узроўнях узімалі гэта пытанне, — дадаў Аляксандр Бойка. — Тлумачылі неабходнасць удасканалення аплаты працы работнікаў бюджэтных арганізацый шляхам правядзення аптымізацыі Аднай тарыфнай сеткі і павелічэння тарыфнай стаўкі першага разраду да ўзроўню бюджэту працяжковага мінімуму. У 2008 годзе педагогам абяцалі павялічыць заробатную плату на 20—25 працэнтаў, аднак эканамічная сітуацыя ў свеце ўнесла свае карэктывы. Таму якансана рэўка ў павышэнні заробку так і не адбылося...

На рэгіянальным узроўні мясцовымі ўладамі прымаюцца рашэнні па матэрыяльнай падтрымцы асобных катэгорыяў педагогічных работнікаў. Так, у Брэсцкім вобласці калектывнымі дагаворамі прадугледжана ўстанавленне сумленна працуючым маладым спецыялістам надбавкі ў памеры 10 працэнтаў ад службовага акладу ці стаўкі. Педагогі, якія падтрымліваюць пераможцаў абласных і рэспубліканскіх алімпіяд, атрымліваюць надбавкі ў памеры ад 30 да 50 працэнтаў стаўкі на працягу календарнага года. Штогод ажыццяўляецца матэрыяльная падтрымка адораных навучнікаў і іх педагогаў. У маі 2009 года праміямі абылканкама быў узнагароджаны 61 вучань 157 настаўнікаў, на проміяване былі выдаткаваны 78,5 мільёна бюджэтных сродкаў. Брэсцкім абылканкамам устаноўлена даплата маладым спецыялістам, накіраваным на працу ў сельскую мясцовасць у памеры адной базавай велічыны, а заслужаным настаўнікам Рэспублікі Беларусь — у памеры дзвюх базавых велічынь. З 1 студзеня 2009 года выплачваюцца кампенсаты маладым спецыялістам за арэнду жылля ў сельскай мясцовасці ў памеры да дзвюх і ў гарадах — у памеры да трох

Ірына РАДЗІВОНАВА — настаўніца матэматыкі Мінскага ліцэя №2.

СЯМ'Я З «ЛАНЦУЖКОВАЙ РЭАКЦЫЯЙ»

Не скарэць, што няпростыя сітуацыі узнікаюць амаль у кожнай сям'і, інакш рэч — вынік гэтых непараўненняў. Як сцвярджаюць сацыялагі, амаль 70 працэнтаў беларускіх мужчын і жанчын звычайна вырашаюць сямейныя праблемы без працяглых спрэчак. Але ў той жа час кожны дзясцяты мужчына і кожная восьмая жанчына адзначаюць, што добра знаёмыя з працяглымі і сур'ёзнымі сваркамі. А прыкладна 3 працэнты рэспандэнты ўвогуле прызнаюць: рознагалосці з «другой паловай» могуць ператварыцца ў даволі вострыя канфлікты і нават — у бойкі.

СКАНДАЛ — ТАКСАМА ГРОШЫ

Зрашты, ёсць сашыялогія, а ёсць статыстыка, якая сведчыць: у Беларусі літаральна штодня ў міліцыю паступае каля 200 званкоў з паведамленнямі аб сямейных разборках. Толькі летас ад значных замахаў пацырпелі больш за 120 тысяч чалавек, і значнай часткай ахвяраў былі менавіта жанчыны. Пры гэтым, як паказваюць даследаванні, амаль 80 працэнтаў жанчын зведвалі на сабе псіхалагічны ціск, кожная чацвёртая беларуска адчувала правы фізічнага гвалту і прыкладна такая ж колькасць — эканамічны прэсінг. Доля мужчын, якія кажуць аб тым, што пацырпелі ад таго ці іншага гвалту з боку прадстаўніц супрацьлегла полу, складае ўсяго 3 працэнты. Але не ў апошняю чаргу невялікая лічба тлумачыцца той жа псіхалагіяй — часцяком «моцная палова» проста не хоча казаць аб падобных праблемах шчыра.

— Існуе чамусьці адназначная думка, што сямейны гвалт існуе толькі ў нядбайных сем'ях, — кажа

У сваю чаргу адна частка дзяцей шукае паратунку ў будвяхніцтве ці суіцыдах. Толькі летас было папярэдняна 250 спробаў самагубства ўзроставага дзясці — за апошні час гэта лічба павялічылася ў некалькі разоў. Другая ж частка школьнікаў проста капіруе паводзіны бацькоў і выкарыстоўвае гвалт у сваіх сем'ях — такім чынам, праблема пераносіцца з пакалення ў пакаленне.

ЧАМУ ВЯРТАЮЦА ЗАВЯЦЬ?

Спамыч хвало сямейнага гвалту як быццам даволі проста — да статкова ўзгадаць шэраг артыкулаў у Крымінальным кодэксе. Але выбірае гэты шлях далёка не кожны. Бо гэтыя з ахвяраў імячніка любімы сродкам захавання сям'і з'яўляецца канфлікт выключна як «унутраную справу». Другія адчуваюць звычайны сорама, імячніка пазбегнуць «лішніх разоў», не жадаюць судовага працэсу — і першанперш гэта датычыцца жыхароў вёсак і невялікіх гарадоў. Трэція не вераць, што міліцыя здольная чымсьці рэальна дапамагчы, існуе меркаванне, што праваахоўныя органы «ўмаглюцца толькі ў крайнім выпадку».

Урэшце, некаторыя баяцца настуства адкрытых канфліктаў. Практыка сапраўды сведчыць пра тое, што тое ж скасаванне шлюбной спынае здзеі далёка не заўсёды. Асабліва калі былія муж і жанка (зной жа рэалі нашага часу) па-

рапейшым працягваюць жыць у адной кватэры. — Як паказвае аналіз, да 80 працэнтаў ахвяраў лічба за лепа шае проста забраць сваю заяву з міліцыі, — канстатуе старшыня Пастаяннай камісіі па адукацыі, навуцы, культуры і сацыяльным развіццё Савета Рэспублікі Антаніна МОРВА. — І, як падаецца, у тым ліку падобная сітуацыя становіцца вынікам пэўных прававых прагалаў. Калісьці ў нас была зроблена спроба спрацаваць закон аб папярэджанні і спыненні гвалту ў сям'і. На жаль, прыняцц такі закон не удалося, таму да гэтай тэмы трэба абавязкова вяртацца.

ЭКСПРЭС-РАЗМАРОЗКА

У адносінах з Беларуссю Савет Еўропы аддаў перавагу палітыцы дыялогу над палітыкай ізаляцыі, аднак ацэньваць вынікі новай тактыкі пакуль не бярэцца.

Прыблізна паўгода таму ў Мінску адрыўся інфарпункт СЕ — гэты пункт хуткага доступу да еўрапейскай стандарту і каштоўнасцяў, сувязнае звяно, калі хочаць. Своеасабліва адліга па еўрапейскім вектары доўжыцца ўжо неўдзё з год, калі меркаваць па пачыначнні візіту еўрачыноўнікаў. Днямі ў Беларусі пабываў кіраўнік Генеральнага дырэктарата Савета Еўропы па дэмакратыі і палітычных пытаннях Жан-Луі ЛАРАН, чый двухдзённы візіт, паводле яго ўласнай ацэнкі, быў «кароткім, але вельмі інтэнсіўным і «стаў сігналам новай стадыі адносінаў паміж Беларуссю і Саветам Еўропы».

— Адносіны паміж Беларуссю і Саветам Еўропы былі замарожанымі больш за 13 гадоў, — адзначыў спадар Ларан, — за апошні год мы бачым новыя тэндэнцыі — пашырэнне кантактаў, пашырэнне дыялогу на розных узроўнях.

Сярод асноўных момантаў, абмеркаваных падчас сустрачкі ў Міністэрстве замежных спраў Беларусі, ён згадаў магчымасці актывізацыі ўдзелу нашай краіны ў структурах Савета Еўропы і паглыблення кантактаў на розных узроўнях, а таксама далучэння Беларусі да канвенцый і пагадненняў СЕ. Так ужо праведзеная кансультацыя на экспертным узроўні па далучэнні Беларусі да канвенцыі аб барацьбе супраць гандлю людзьмі. На чарзе — цэлы спіс канвенцый у сферы крымінальнага права, да якіх хацела б далучыцца Беларусь (паводле слоў замежнага госяці, гэта будзе абмяркоўвацца, магчыма, у пачатку наступнага года).

Аднак дамінавала ўсё ж — і гэта цалкам праказальна, тут ужо да бабкі не хадзі — дыскусія аб адмене смяротнага пакарання. — Сёння адмена смяротнай кары — гэта частка стандарту і патрабаванняў Савета Еўропы і частка цывілізацый, якую хочаць бы стварыць СЕ, — падкрэсліў Жан-Луі Ларан. — І калі Беларусь хацеў уступіць у Савет Еўропы, стаць часткай гэтай дэмакратычнай сямі, гэтага пытання не атрымаецца пазбегнуць. І мы гатовыя вымагі, у духу супрацоўніцтва ўзаемадзейнічаць з Беларуссю ў кірунку дасягнення і выканання гэтай задачы.

Кіраўнік Генеральнага дырэктарата Савета Еўропы па дэмакратыі і палітычных пытаннях адзначыў, што ў Беларусі неабавязкова праводзіць рэфэрэндум для ўведзення мараторыю на смяротную кару.

— Больш за тое, мне нават было сказана, што непатрэбны рэфэрэндум і для адмены смяротнай кары дз-юрэ, — дадаў прадстаўніц Савета Еўропы. — Я пачаў ад экспертаў, што ў Канстытуцыі Беларусі смяротная кара прапісаная як часова мера. Калі ў Крымінальнае кодэкс будучы ўнесеныя папраўкі, што адмяняюць смяротную кару, яна будзе адмененая і рэфэрэндум непатрэбны.

Сам аргумент аб неабходнасці рэфэрэндуму па гэтым пытанні ён назваў «штучным». Спадар Ларан адзначыў, што заява кіраўніка Беларускай дзяржавы аб магчымасці шырокага грамадскага абмеркавання пытання пра мараторыі на смяротную кару ўспрынята з вельмі зарна інтарэсам, ён выказаў спадзяванне, што інфармацыйная кампанія будзе распрачана і нагадаў пра запущаную інфарпунктам СЕ кампанію па адмене смяротнай кары.

— У шмат якіх краінах большасць насельніцтва выступае за захаванне смяротнай кары, — адзначыў ён. У некаторай ступені рашэнне аб ёй адмене можа быць прынятае супраць волі большасці, — мяркуе кіраўнік Генеральнага дырэктарата Савета Еўропы па дэмакратыі і палітычных пытаннях, — тут неабходна воля палітычных лідараў, якія змаглі б прыняць рашэнне, не абіраючыся на волю большасці людзей. Гэта пытанне маралі ў першую чаргу.

Замежны госяць зрабіў акцэнт на тым, што смяротная кара — адзіная мера пакарання, якой нельга даць зваротны ход у выпадку судовай памылкі.

— Відзец, з-за гэтага я з'яўляюся адданым прыхільнікам адмены смяротнай кары, — адзначыў ён.

Спадар Ларан нагадаў, што адмена смяротнай кары ці мараторыі на яе з'яўляецца патрабаваннем для аднаўлення статусу Беларусі як спецыяльна запрашанай краіны ў ПАСЕ.

— Я спадзяюся, што мараторыі на смяротную кару будзе ўведзены і статус спецаправажана будзе адноўлены, але супрацоўніцтва Беларусі і Савета Еўропы можа рэалізоўвацца і без яго аднаўлення, — падкрэсліў кіраўнік Генеральнага дырэктарата Савета Еўропы па дэмакратыі і палітычных пытаннях. — Адмена смяротнай кары, які і любая іншая рэформа, не павінна рабіцца дзеля Страсбурга, яна павінна рабіцца дзеля інтарэсаў краіны і яе народа.

Жан-Луі Ларан падкрэсліў, што апошнім часам — у прыватнасці, пасля справядзачы ў ПАСЕ спецакладчыка па Беларусі Андрэа Рыгоні — у Савае Еўропы з'явілася ўсведамленне неабходнасці дыялогу з Беларуссю, бо «палітыка ізаляцыі не прывяла ні да якіх добрых вынікаў».

— Зараз вельмі цяжка сказаць, ці зможа палітыка адкрытага дыялогу прывесці да лепшых вынікаў — гэта вельмі новая палітыка, пра што кажа і зусім нядаўнае адкрыццё інфарпункта СЕ, якое таксама было звязана з пэўнымі цяжкасцямі. Пакуль дачасна кажаць пра нейкі вынікі, але цяпер палітыка заклучаецца менавіта ў гэтым, бо Савет Еўропы скіраваны ў першую чаргу на прынясненне даброт людзям.

Думаю, што пасляховасць гэтай палітыкі мы зможам ацаніць пасля наступных выбараў — гэта маё асабістае меркаванне, — сказаў на заканчэнне кіраўнік Генеральнага дырэктарата Савета Еўропы па дэмакратыі і палітычных пытаннях.

Ці атрымаецца «размарозіць» адносіны пасля 13-гадовай «замарозкі», пакажа час...

Ала МАЧАЛАВА.

МОГУЦЬ І МАЮЦЬ?

Два гады таму мы пабудавалі кватэру, пераехалі, жывём. Чаго не скажаш пра іныя забудоўшчыкаў — траціна кватэр дагэтуль пусте. Людзям, відэаючы, яны проста непатрэбныя, у іх ёсць дзе жыць... Гэта, навокалі разумее, не прыячці заканадаўства. Але цікава ведаць, ці вядзецца ўлік такіх вост багатых Бурацкінаў?

Л. О., г. Мінск

Артукіла 101 Жыллёвага кодэкса Рэспублікі Беларусь вызначана, што грамадзяне могуць мець на праве ўласнасці жылля дамы, кватэры і іншыя жыллыя памішканні з бэд абмежавання іх колькасці і памеру.

Наўнячас са ўласнасці грамадзяніна некалькі жыллыя памішканні квантаў з'яўляецца законнай, калі права ўласнасці на іх набытыя на законных падставах. Такім падставамі ў адпаведнасці з артыкулам 102 ЖК РБ з'яўляюцца:

прыватназачыя займаемага на ўмовах дагавора найму жыллага памішканна дзяржаўнага жыллёвага фонду;

афармленне права ўласнасці на

СКЛАДЫ РАЗГРУЖАЮЦА. ЦЭНЫ ЗНІЖАЮЦА

Старшыня Віцебскага аблвыканкама Александр КОСІНЦ адказаў на пытанне карэспандэнта «Звязды» наконт таго, як выконваецца заданне, па сталеўнае Прэзідэнтам, па разгрузцы складу прадпрыемстваў.

Кіраўнік Прыдзвінскага краю адзначыў, што, пачынаючы з пачатку ліпеня па канец лістапада прадукцыі на складах стала менш на 165 мільярдаў рублёў.

І ў выніку напрыканцы лістапада 2009-га складскіх запасаў столькі ж, як і ў пачатку года. Паводле слоў губернатара, нягледзячы на фінансава-эканамічны крызіс, калі паліт стасункі пераплачаны, не далучана павелічэння аб'ёмаў прадукцыі на складах. І да канца гэтага года на складах павінна застацца яшчэ менш прадукцыі — агульным коштам каля 100 мільярдаў рублёў.

— На сёння на складах вобласці прадукцыі на суму 485 мільярдаў рублёў, — расказвае Александр

\$200 МІЛЬЁНАЎ АД СУСВЕТНАГА БАНКА

Савет выканаўчых дырэктараў Сусветнага банка зацвердзіў вызваленне нашай краіне пазыкі на моты развіцця (ПМР) у 200 мільянаў долараў ЗША на падтрымку эканамічнай праграмы ўрада, скіраванай на ліквідацыю сацыяльных наступстваў крызісу і паглыбленне структурных рэформаў, якія забяспечваюць аснову для ўзнаўлення ўстойлівага эканамічнага росту.

Як паведамілі ў прадстаўніцтва Сусветнага банка ў Беларусі, ПМР падтрымлівае праграму рэформаў, якія згрупаваныя на двух напрамках. Першы з іх арыентаваны на ўмацаванне праграм сацыяльнай дапамогі за кошт узмацнення іх адраснай накіраванасці на бедныя плаці насельніцтва, якія больш за ўсё могуць пацярпець ад уплыву глабальнага эканамічнага і фінансавога крызісу на эканоміку Беларусі. Другі падтрымлівае праграму ўрада па лібералізацыі для стымулявання інвестыцый і стварэнне працоўных месцаў.

Як значны дырэктар аддзела Беларусі, Малдовы і Украіны Марцін Райзер, «да гэтага часу Беларусь на запісна станоўчы вопыт рэалізацыі праектаў з Групаў

Пачалі вырабляць 76 новых найменша мяса-малочнай прадукцыі, а ўсяго па харчовай групе тавараў 600 — і гэта толькі за год. Верхнядзвінскі маслосыбзавод першым у рэспубліцы атрымаў адпаведны сертыфікат, які дазваляе гандляваць сырамі ў Еўрасаюзе.

Яксяць прадукцыі мясцовых вытворцаў ацанілі і гутэйшыя спажывачы. Крамы вобласці адчыненыя для рэалізацыі тавараў з усіх рэгіёнаў і з-за мяжы. Але, як калісьці, дзясяткамі тысяч тон малочнай прадукцыі да нас ужо не вядуць, бо не вытрымліваюць канкурэнцыі з боку мясцовых вытворцаў.

— Сусветная практыка паказвае, што калі трэба прадаць устарэлы прадукцыю, адпаведна неабходна рабіць вельмі значнае зніжэнне цэны. Як у нас?

— Гэтага заданна паставлена. Ідзе пераацэнка складскіх запасаў, якія яшчэ існуюць, з 2000 года. Ідзе зніжэнне цэнаў. Правадзяцца кірмашы, розныя выставы-распродажы, дзе прадаюць прадукцыю па вель-

Сесія назвала ганаровых грамадзян вобласці

Напярэдадні юбілею вобласці сесія Брэсцкага абласнога Савета дэпутатаў прыняла рашэнне аб прывясненні звання ганаровых грамадзян Брэсцкай вобласці шасці чалавекам.

Імі сталі Двойчы Герой Саваецкага Саюза лётчык-каманант Пётр Клімук, Двойчы Герой Сацыялістычнай Працы, былы старшыня калгаса «Саваецкая Беларусь» Уладзімір Бядуля; Герой Сацыялістычнай Працы, былы першы сакратар абкама КПБ Яўрэм Сакалоў; Герой Беларусі, былы генеральны дырэктар Брэсцкага аблсельгасбузда, старшыня Наўбанскага краіны Пётр Пракаловіч; былы намеснік старшыні Брэсцкага аблвыканкама, былы інжынер, які кіраваў будаўніцтвам мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой» Александр Кічкайла; спартсмен-інструктар нацыянальнай каманды па лёгкай атлетыцы чэмпіёнка Алімпіады ў Афінах 2004 года Юлія Несцяранка.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Гэта мы, Госпаді?

НАРАДЗІЛА, КІНУЛА І КАНАВЕ І... ЗАБЫЛАСЯ?

У Лёзне ночу прама на вуліцы, а дакладней, у прыдарожнай канаве 31-гадовая жанчына нарадзіла немаўля — дзюўчынку. Кінула і пайшла далей. Жак з рэальнага жыцця.

Як паведамілі «Звяздзе» Валіяцкі СУХАВЕЕУ — пракурор аддзела па наглядзе за расследаваннем крымінальных спраў у органах пракуратуры Віцебскай вобласці, гэтая жанчына раней не мела праблем з законам. А тут учыніла такое злчынства — пакінула роднае дзіця, якое толькі пачынае жыць, на волю лёду. І дзюўчынка памёрла, бо замерзла.

Хто ж яна — маці-забойца? Нарadzілася ў абласным ценры ў рабачай сям'і. У школе вучылася добра. На бухгалтар вучылася... і рабачым чалавекам была, і гандлявала.

Свой грэх — злчынства, а фактычна забойства растлумачыць падчас следства так і не магла. Ад першага шлюбу ў яе двое дзяцей. Тое дзіця, якое кінула паміраць у канаве, — ад сужыцеля.

Як расказвала пракурорам, было, і біў яе сужыцель. Гармоніі ў сям'і не было. А тут яшчэ незапланаваная цяжарнасць. Дарчкі, дзіўна: жанчыне стала вядома, што яна носіць пад сэрцам дзіця, ужо на познім тэрміне цяжарнасці, калі аборт рабіць было нельга. Між іншым, расказвала следчым, што сужыцель і не быў супраць нараджэння дзіцяці. Толькі маці жанчыны, паводле яе слоў, прыядчына наракала: не патрэбнае табе яшчэ адно дзіця. А маці сужыцеля наогул не ведала пра цяжарнасць. Сустраліліся рэдка, сваяцкія стасункі не склаліся. У размовах са следчымі жанчына шкадавала сына, які да злчынства з сужыцелькай і выпіваў рэдка, і не курчыў.

Вось і ў той трагічны дзень гора-маці выпівала ў кампаніі знаёмых і сужыцеля. Разам з ім і вярталася дом, калі пачаліся схваткі. І ён не пашкадаваў роднае дзіця — пайшоў пасля роду падтрымаць далей з ёй. І «хуткую» не выклікаў. Затое гэта зрабіў адзін са знаёмых маці-забойцы. Убачыў, што раптам жывот «прапал» ввіклі ў жанчыны і ўсё зразу-меу.

Медыкі рабілі ўсё магчымае, каб дзіця магло жыць. На жаль, не атрымалася.

У раённай пракуратуры не знайшлі змалчальных віну акалічнасцяў, што магла б паўплываць на рашэнне суду. За такія злчынствы Крымінальным кодэксам прадугледжана пакаранне — да трох гадоў пазбаўлення волі...

Александр ПУКШАНСКІ.

Бізнэс у сецтэве

ІМПАРТ У ЭЛЕКТРОННЫМ ВАР'ЯНЦЕ

У І квартале наступнага года ў Беларусі павінна пачацца афармленне імпартных паставак у электронным вар'янце. Пра гэта падчас інтэрнэт-семінара па пытаннях электроннага дэкларавання паведаміў намеснік старшыні Дзяржаўнага мытнага камітэта Сяргей БАРЫСЮК.

Як паказала практыка, электроннае дэклараванне значна спрашчае працэдурны і скарачае час на мытнае афармленне — вынікам становіцца змяншэнне выдаткаў суб'ектаў гаспадарання. Плюс да таго, у такім выпадку пры прыняцці рашэнняў службовымі асобамі інакш аб'ектаў мытнай інфраструктуры. Аднак у будучыні перайсці цалкам выключачаца так званы «чалавечы фактар»: прадстаўнікі прадпрыемстваў-экспарцёраў і мытнікі проста не ўступаюць у непасрэдныя кантакты.

На сёння ў Беларусі дзейнічаюць рэжымы электроннага дэкларавання экспарту, рэкспарту і часовага вывазу тавараў. Прычым сама па сабе гэта сістэма актыўна запрацавала менавіта сёлета. Калі ў маі ў электронным вар'янце афармлялася прыкладна на 7, то цяпер — ужо больш за 80 працэнтаў ўсяго беларускага экспарту. Літаральна штодня ў краіне апрацоўваецца да 2 тысячы электронных мытных дакументаў. Між тым, у выніку росту папулярнасці новай сістэмы ў прадстаўнікоў суб'ектаў гаспадарання з'явілася сумбят пытанняў. «Ці не самае распаўсюджанае сярод іх — калі будучы скасаваныя абмежаванні па ўдзеле ў нацыянальнай сістэме

электроннага дэкларавання? — адзначыў Сяргей Барысюк. — Варта нагадаць, што пакуль гэта сістэма дацьчыцца толькі добра сумелым удзельнікам знешне-эканамічнай дзейнасці ў ўладальнікаў аб'ектаў мытнай інфраструктуры. Аднак у будучыні перайсці цалкам выключачаца так званы «чалавечы фактар»: прадстаўнікі прадпрыемстваў-экспарцёраў і мытнікі проста не ўступаюць у непасрэдныя кантакты.

На сёння ў Беларусі дзейнічаюць рэжымы электроннага дэкларавання экспарту, рэкспарту і часовага вывазу тавараў. Прычым сама па сабе гэта сістэма актыўна запрацавала менавіта сёлета. Калі ў маі ў электронным вар'янце афармлялася прыкладна на 7, то цяпер — ужо больш за 80 працэнтаў ўсяго беларускага экспарту. Літаральна штодня ў краіне апрацоўваецца да 2 тысячы электронных мытных дакументаў. Між тым, у выніку росту папулярнасці новай сістэмы ў прадстаўнікоў суб'ектаў гаспадарання з'явілася сумбят пытанняў. «Ці не самае распаўсюджанае сярод іх — калі будучы скасаваныя абмежаванні па ўдзеле ў нацыянальнай сістэме

Квагэрнае пытанне

Неабходна таксама адзначыць, што ў ўладальнікаў некалькіх кватэр бярэцца падатак на нерухомасць. Падатак на нерухомасць бярэцца ў памеры 0,1 працэнта аўтанамнай вартасці аб'екта нерухомасці. У адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб падатку на нерухомасць», калі ў грамадзяніна ёсць ва ўласнасці два і больш жылых памішканняў, ён вызваляецца ад выплаты падатку толькі за адно жылёе памішканне.

Акрамя таго, калі ў другой кватэры не будзе пражываць уладальнік або члены яго сям'і, то плата за тэхнічнае абслугоўванне дома, ачышчэнне і адлічэнні на капітальны рамонт дома будучы нальчацца не па зацверджаных стаўках і тарыфах, а па нарматыўным сабекошце (гэта значыць, у значна большых памерах).

Віктар САВІЦКІ.

У ЖУРНАЛІСТАЎ СВЯТА!

Ужо трэці дзень факультэт журналістыкі БДУ святкуе свой юбілей — 65 гадоў з дня заснавання. З 30 лістапада па 5 снежня праходзяць розныя мерапрыемствы.

Па-першае, гэта XI Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Журналістыка-2009», — раславае дырэктар Інстытута журналістыкі Сяргей Дубовік. — Сёлета да нас запланавана прыехаць як ніколі многа навукоўцаў у галіне журналістыкі з блізкага і далёкага замежжа, каб узяць усё самае лепшае і адаптаваць гэта ў вучэбных праграмах. У першую чаргу — гэта новыя камп'ютарныя тэхналогіі. Напрыклад, летас было шмат дакладаў, прысвечаных лібаваму вярчэнню. Па выніках канферэнцыі былі сфармуляваныя некаторыя рэкамендацыі і накіраваны ў Міністэрства інфармацыі Беларусі. «Меркаванне навуковай супольнасці агучана», — падкрэсліў С. Дубовік.

Па словах Сяргея Валянцінавіча, другая важная падзея — гэта ўрачыстае пасяджан-

не, прысвечанае 65-годдзю факультэта журналістыкі.

— Да нас у гоці, на вуліцу Кальварыйскую, 9, прыйдуць усе кіраўнікі СМІ нашай краіны (дзяржаўныя і недзяржаўныя), выпускнікі, якія ў розныя гады скончылі журфак. Усё

ж 65 гадоў журналістыкай адукацыі — гэта найстарэйшая дата на постсавецкай тэрыторыі. Калі сьвіа адлік журфака МДУ вядзе з 1947 года, Кіеўскага і Ленінградскага ўніверсітэтаў — з 1946-га, то мы — з 1944-га.

— І трэцяя змянальная падзея — гэта

адкрыццё імянных аўдыторыі нашых знакамітых навукоўцаў у галіне журналістыкі, якія, на жаль, ужо пайшлі з жыцця, — кажа С. Дубовік. — Гэта — доктор істарычных навук, першы дэкан журфака, які фарміраваў факультэт, прафесар Р. Булацкі. І другая аўдыторыя — імя заслужанага дзеяча культуры, прафесара, доктара філагічных навук Б. Стральцова. На адкрыццё гэтых аўдыторыі да нас прыйшлі іх вучні, сваеякі, блізкія. Падзея змянальная тым, што мы заклалі аснову пераемнасці пакаленняў. У Барыса Васільевіча і Рыгора Васільевіча была не адна тысяча вучняў. Праходзіць час, але кожнае пакаленне журналістаў павінна ведаць тых, хто стаў для іх вытокаў журналіскай адукацыі ў нашай краіне.

ДАВЕДКА

* Да 1967 года студэнтаў факультэта журналістыкі навукалі на аддзяленні філагічнага факультэта БДУ.

* Сёння ў Інстытуце журналістыкі БДУ навукалі 1566 студэнтаў (1000 на дзённым аддзяленні, 467 — на заочным; 70 — замежных студэнтаў, 29 студэнтаў навукаліц па праграме перападрыхтоўкі).

* Інстытуце журналістыкі 6 спецыяльнасцяў: журналістыка (двукававы СМІ), журналістыка (аўдыёвізуальны СМІ), журналістыка (вэб-журналістыка), міжнародная журналістыка, інфармацыі і камунікацыі, літаратурная праца.

Ірына ЛЯШКЕВІЧ.

Абзац

▲ Споўнілася 75 гадоў з дня нараджэння Васіля Несцяранкі, выдатнага беларускага навукоўца ў галіне ядзернай энергетыкі, члена-карэспандэнта НАН, заслужанага дзеяча навукі і тэхнікі Беларусі. А працу 10 гадоў быў дырэктарам Інстытута ядзернай энергетыкі, а з 1990 года ўзначальваў Інстытут радыяцыйнага бяспекі «Белрад». Памёр ў 2008 годзе.

▲ 65 цысерукоў аднавілі сетку ў ДЛГУ «Ганцавіцкі лясгас» для перасялення ў Польшчу. Кантракты кошт адлоўленых птушак склаў 7,5 тыс. еўра.

▲ Былы кіраўнік нанёс урон аднаму з прадпрыемстваў Слаўгарадскага раёна больш чым на Br417 млн. Праваараўніцкія заключылі дамову з кіраўніком аднаго з прадпрыемстваў С.-Пецярбурга на выбар, пастаўку і мантаж тэхналагічнага абсталявання, якое, як выстелілася пры выбраванні, не адпавядала заяўленым параметрам. Заведана ведаючы пра гэта, ён склаў фальшывы акт выканання работ і навучанна персаналу. На гэтай падставе расійскай фірме было выплачана больш за Br417 млн. У выніку прадпрыемству прычынены ўрон у асабліва буйным памеры. Расследаванне праводзіць пракуратура Магілёўскай вобласці, паведамляе БЕЛТА.

▲ Міліцыя расшуквае зламшчыка, які скраў планіт кіравання з асабістага самалёта непрацоўчанага магілёўчана. Ноччу невадомым выдыві школі і скраў 2 планіт кіравання з дзяткамі з асабістага вучэбна-трэніровачнага самалёта Іл-18Т 48-гадовага магілёўчана. Самалёт стаў у двары дачнага дома пацярапага па вуліцы Верхняй Струшы ў Магілёве. Распачата крымінальная справа.

▲ Мінскія апэратыўныя тэатрыалі 27-гадовага хлопца, які вясной—восенню гэтага года выкраў у розных раёнах сталіцы 50 велапінадаў. Ён выкрадаў толькі дарагія мадэлі, якія каштуюць не менш як 700 тыс. бел. рублёў. Для гэтага выкарыстоўваў заплочнік з праграм. Прысадваючыся побач з «жалежным канём», ён рабіў выгляд, што карапачыць і заплочніку, а насамрэч праसуюва руку праз прарэз і зразу велапінады ў замок спецыяльнымі кушачкамі. Потым садзіўся на велапінады і ўцякаў. Выкрадзенае ён збіваў па даволі нізкіх цэнах — 150—200 тыс. бел. рублёў. Апэратыўнікам удалося затрымаць маладога чалавека з доказамі віны. Грошы, вырваныя ад продажу «жалежных коней», хлопец траціў у асноўным на паходы ў кавярні і рэстараны.

▲ Ігналіска атамная станцыя, якая выпрацоўвала 80% неабходнай Літве электраэнергіі, будзе спынена за гадзіну да наступлення Новага года — 31 снежня ў 23 гадзіны. Згодна з праграмным спецыялістам, вывад з эксплуатацыі станцыі, г.зн. дэмантаж абсталявання і разбурэнне будынка зойме каля 20 гадоў. Пасля закрыцця ІАЭС цана на электраэнергію для літвыскай спажываючай урасце ў 2,5 раза. Экспертцё Ігналіскай АЭС было адным з умоў уступлення Літвы ў Еўрасаюз.

Поўны абзац

▲ Жыхар адной з вёсак індыйскага штата Біхар патраціў 14 гадоў на тое, каб выдзёубаць у гары тунэль. Які патлумачыў 53-гадовы Рамчандра Дас, ён распачаў работу, бо баяўся магчымага выкрадання свайго грузавіка. Машына патрэбна селяніну для працы, але з-за гары ён не мог паркаваць яе побач з домам: Дас пакідаў грузавік на адлегласці за некалькі кіламетраў ад жылля. Селянін звярнуўся па дапамогу да прадстаўнікоў мясцовых уладаў, але тыя адмовіліся прымаць меры. Для працы ён выкарыстоўваў толькі малаток і долата, каб прадэяць тунэль шырынёй больш як чатыры метры. Вынікам працы карыстаюцца і яго суседзі, якім стала зручней пад'язджаць да ўласных фермаў.

УВАГА І РАЎНАВАГА, Школа юнкараў

УВАГА І РАЎНАВАГА, або Рыхтуемся да паступлення

ПЕРАД сёлённымі абітурыентамі паўстала пытанне, куды паступіць. Дарэчы, працэнтаў сорак вучняў з майго класа яшчэ не вызначыліся са сваёй будучай навучальнай установай і з тым, што ім трэба рабіць дзеля паступлення.

Калі вы знаходзіцеся ў падобнай сітуацыі, магу даць вам некалькі парад. Па-першае, вам трэба вызначыцца з уласным узроўнем адукацыі. Калі сярэдні гадавы бал у школе меншы за 6, то шанцаў паступіць у ВНУ вельмі мала. У гэтым выпадку я не раіў бы нават спрабаваць. Калі бал вагаецца паміж 6 і 7, то ўжо з'яўляюцца магчымасці амаль ва ўсіх установах. Кажучы шчыра, можна паступіць нават з балам, меншым за 5 у разліку на тое, што ўся прычына — у тэсціраванні.

Па-другое, трэба вызначыцца з выбарам напрамку факультэта. Выглядае гэта прыкладна так: калі ў вас алергія на матэматыку, то, безумоўна, лепш выбраць гуманітарныя факультэты. Калі ж у вас «культгаюць» абедзве мовы, то лепшым варыянтам былі б дакладныя навукі.

Далей трэба ўзяць даведнік беларускіх ВНУ і паглядзець, што вам больш падыходзіць. Асабліваю ўвагу звяртайце на сярэдні бал і прадметы, тэсціраваныя на якіх вам давядзецца здаваць. Таксама трэба глядзець на ўзровень устаноў. Вядома ж, у БДУ паступіць значна складаней, чым на такі ж факультэт Палескага ўніверсітэта.

Як толькі мы адкінулі лішнёе, то бачым, што засталася літаральна некалькі факультэтаў, якія раўна расставіць па ступенях сумяшчальнасці з вамі. Тое, што апынецца першым, і будзе вашай галоўнай задачай. Астатнія таксама пакіньце, яны стануць запаснымі варыянтамі. Вельмі добра, калі на іх здаюцца аднолькавыя прадметы: у выпадку няўдачы на першым факультэце вы можаце проста перанесці дакументы на запасны. Калі ж розныя, вы будзеце ведаць, што можна здаць на запасны варыянт, гэтага ніхто не забараняе.

Далей ўсё залежыць толькі ад намаганняў самога абітурыента. У школе вы напрацоўваеце сярэдні бал, а волны час аддаеце больш актыўнай падрыхтоўцы да тэсціравання. І тут зноў паўстае праблема: як лепш падрыхтавацца? Ёсць тры асноўныя варыянты: падрыхтоўка дома з дапамогай літаратуры, падрыхтоўчыя курсы і праца з рэпетытарам.

Але ніводны з іх не будзе сапраўды карысным, калі ў абітурыента няма жадання працаваць або калі жаданне гэтага вельмі нестабільнае: рапнайч хачу, а ўвечары пайду лепш на дыскатэку. У такой сітуацыі галоўнае зразумець, што калі вы паспяхова паступіце, то тады спакійна будзеце навучацца і адпачываць адначасова, а калі не, то ўвесь наступны год будзеце зноў жыць у трыохымным чаканні. Пры выбары метаду падрыхтоўкі да тэсціравання брыцьце пад увагу фінансавое становішча і сваё ўласнае жаданне. Мой настаўнік па творчасці кажа, што пры падрыхтоўцы ёсць дзве галоўныя рэчы — увага і раўнавага. Увага заключаецца ў тым, што пры падрыхтоўцы і напісанні тэста неабходна глядзець на дробныя дэталі, а таксама правярць працу некалькі разоў, каб не дапусціць нават кроплі сумнення ў ідэальнасці напісанага. Маральны стан супакоенаасі і ўпэўненасці ў сабе — галоўныя складнікі раўнавагі. Спалучэнне увагі і раўнавагі дапамагае ў дасягненні канчатковага поспеху.

Асабіста я для падрыхтоўкі выбраў курсы. З аднаго боку, гэта не надта дорага, калі параўноўваць з рэпетытарствам, хоць і ступень індывідуальнага падыходу значна памяншаецца. Што да працы з літаратурай, то яна, на жаль, не дае мне магчымасці ацаніць свае сілы з пункту гледжання прафесіянала.

Многія з майх сяброў дзеля гэтага карыстаюцца так званымі рэпетыцыйнымі тэсціраваннямі. Каштуе ўдзел на адным прадмеце каля 20 тысяч рублёў. На курсах нам раілі прымаць удзел ва ўсіх яго этапах, якіх, здаецца, пяць. Гэта робіцца дзеля таго, каб прасачыць дынаміку развіцця ведаў. Але існуе і такі пункт гледжання, што браць удзел у ім наогул не трэба, каб не спыніцца на тым, што ўжо ёсць. Асабіста я хачу бы ўзяць удзел у рэпетыцыйным тэсціраванні толькі дзеля таго, каб патрэніравацца з бланкам адказаў.

Не апошні фактар добрай падрыхтоўкі — псікалагічны стан. Для падлетка не было б лішнім наведацца псіхолога (напрыклад, школьнага) і кансультавацца з ім. Гэта вельмі дапаможа той самай маральнай раўнавазе, пра якую гаварыліся вышэй. Абазвакова праглядзець сайт выбранай ваны навучальнай установы, дзе заўсёды шмат карыснай інфармацыі. І не забывайцеся на ад дн адчыненых дзвярэй, якія праводзяцца ў кожнай ВНУ і, часцей за ўсё, па некалькі разоў на год. Застаецца дадаць, што ад адукацыі, як вы напрацуюце ў найбліжэйшы час, залежыць ні многа ні мала... будучае жыццё.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ, вучань СШ № 105.

Карнавальныя клопаты

КІМ БЬЦЬ?

І зноў у нашым садку разгараюцца спрэчкі наконт карнавальных касцюмаў. Шмат якія бацькі загадзя набойлі сваім хлопчыкам і дзяўчаткам пэўныя святачыны ўбранні, а тут іх пажаданы не бяруча пад увагу проста таму, што «каты ў ботах», «піраты» і шмат яшчэ ці сцэнарам дзіцячага ранішніку не прадугледжаны. І ваш малік можа быць толькі зайчыкам ці мядзведзікам. Прычым у наступным годзе вам хутчэй за ўсё будзе прапанаваны іншы вобраз. Зразумела, набываць дзеля аднаго ранішніка нецкавыя касцюмчы вельмі не хочацца. Але невядома, што лепш: радавацца (добра, што дзіця не зрабілі жабкай ці усенем, бо паспрабуй пасля рыхці знайдзі адпаведны касцюм), ці абвінавачваць садку ў адсутнасці фантэза.

Але зварыўныя ролі ў садках раздзяюцца не проста так. Дзе жыве Дзядуля Мароз? У лесе, а побач з ім заўсёды звертанні. У большасці казак, якія малыя праходзяць у дзіцячых садках, таксама ёсць жывёлы. Таму для дзіцячых ранішнікаў у дашкольных установах і раздзяюцца ролі мядзведзікаў, зайчыкаў, лісчак, ваўчкоў і іншых звяркоў. І калі ў малых запытаць, кім яны жадаюць быць, тыя самі хутчэй выбяруць сабе жывёльны імідж. Ну не жадаюць яны быць «суперзмамі» ці «бэт-манамі». Гэта нам, дарослым, зайчыкі ды сняжынкі падаюцца нешкэ-вамі і заездзенымі вобразами, а не нашым дзецям, якія гэтага яшчэ не спрабавалі. Музычныя кіраўнікі садкоў, якія прапісваюць сцэнары ранішнікаў, не раз ламалі галаву над ідэямі карнавала. Але ў выніку атрымлівалася, што дзецям складана адпавядаць ролям, якія ім выбіраюць бацькі. Ну, як чатырохгадоваму хлопчыку прэзентаваць сябе ў касцюме, напрыклад, «чалавека-паўка»? Акрама таго, некаторым малым наогул цяжка выступаць у адзіночку, таму на ранішніках ролі дубліруюцца: некалькі мішак, ваўчкоў, сняжынак. Калі малое будзе ў касцюме, непадобным на іншыя, рэакцыя можа быць самай рознай. І не заўсёды эмоцыі бываюць станоўчымі. Напрыклад, адна з дзяўчынак у групе вырашыла ўзяць сабе хлапчюковую ролю — зайчыка. Касцюм з мамай выбаралі і прымаралі з задавальненнем, вучылі вершык. Але воль наступіў дзень ранішнік, усё дзяўчатыкі ў сукенках сняжынак, а ў «зайкі» — слэзы на вачах, яна адзіная сёння не прыгуляе.

Ёсць і праграма, адпаведна з якой дзеці павіны вывучаць пэўныя музычныя творы. Але калі ў малых (менавіта дзяцей, а не дарослых) ёсць пэўныя карнавальныя пажаданы, супрацоўнікі садкоў могуць ісці ім наустрач, бо калі дзіця будзе выступаць ва ўпадобаным вобразе, яно адчуе сябе больш шчаслівым. Запыты дзяцей могуць быць нечаканымі. Так, калі музычны педагог нашага садка спытала летас у дзяцей з выпусковай групы, кім яны жадаюць быць, дзяўчыныкі ўсе як адна захацелі стаць... коньмі. А ўсё таму, што цяпер вельмі папулярная цацка — маленкі конь, якому можна расчэсваць грыву. Знайшоўся і падходны музычны твор «Три белых коня». А воль над тым, дзе знайсці такі карнавальны касцюм, давядзецца паламаць галаву бацькам.

Ад стандарта да эскізаў

Напачатку пацкаўцеся, ці ёсць карнавальныя касцюмы ў самім садку і ў якім яны стане. Магчыма, вам і не давядзецца нічога набываць. Можа быць і такі варыянт: у некаторых садках выдаюць занозаныя ўбранні ці наогул выкарыкі будучых касцюмаў, бацькі ўсё давядзюцца да ладу, а пасля ранішніка вяртаюць у дзіцячую ўстанову.

Сёння ў крамах можна набойць карнавальныя касцюмы айчынных вытворцаў. Напрыклад, іх шмочыце гомаельская, жлобінская, жодзінская і іншыя швейныя фабрыкі. Тыя ж зойчыкі, мішкі, лісчкі, вавэркі, ваўчкі, коцікі прапануюцца ў розных варыянтах, і гэта не проста мехавая шапачка з адпаведнымі вушкамі, а даволі цікавыя маскі з сімпацічнымі пыскамі. У продажы сустракаюцца айчыныя вожкіі, мышкі, свінкі, бычкі, леўнікі, сабакі, гномікі, «чырвоныя каптуркі», папугай і нават яблычкі і Шрэці. Сёлета больш з'явілася ў продажы касцюмаў піратаў і мушкетэраў, чалавекаў-паўкуў і бэтману, пчолак, а ўсе зайчыкаў, наддараў, стала менш. У продажы можна знайсці і аналагічныя рэйскай тавар. Каштуюць такія касцюмы ад 19 да 58 тысяч. У камплект уваходзяць карнавальная шапачка, манішка (ці камізэлька), шорты (штонкі), ці камбінезон.

(Заканчэнне на 2-й стар. «43».)

ЧЫРВОНАЯ

СТАНАВІЦА ЛІДАРАМІ ПРАЗ КАЛЕКТЫЎНЫЯ СПРАВЫ...

НА гэтым тыдні на базе Нацыянальнага дзіцячага адукацыйна-аздраўленчага цэнтра «Зубраня» ў рамках праекта Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі і Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі «Народжанія ў Беларусі» стартавала спецыялізаваная змена актыўу піянерскай арганізацыі «Весці за сабою» для піянераў-лідэраў, якія ўжо дабіліся высокіх вынікаў у грамадскім жыцці. Па 22 снежня ў «Зубраняці» будуць адпачываць і працаваць старшыні Саветаў піянерскіх дружных, прызёры і пераможцы піянерскіх конкурсаў і праектаў. Падрабязней пра змену піянерскага актыўу мы папаралі расказаць старшыню

Цэнтральнага савета Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі Наталію АБРАВЕЦ.

— Беларуска рэспубліканская піянерская арганізацыя аб'ядноўвае больш за 580 тысяч хлопчыкаў і дзяўчынак ва ўзросце ад 7 гадоў. Адна з асноўных задач арганізацыі — вывучэнне і падрыхтоўка дзіцячых лідараў. З гэтай мэтай штогод праводзяцца спецыялізаваныя змены для піянераў. За гэты год адбылося 35 змен піянерскага актыўу, можна вылучыць на абласным і рэспубліканскім узроўнях такія, як лагер «Лідар» ў Брэсцкай, Мінскай і Віцебскай абласцях, «Лета-2009» — у Гродзенскай, «Спадчына» — у Магілёўскай, «Акадэмія піянерскіх навук» і «Зубраняці» для піянераў-даследчыкаў і многія іншыя. На гэты раз мы сабралі актыў, піянераў-лідараў, у якіх ёсць добрыя вынікі ў рабоце. У «Зубраня» прыехалі больш за 300 хлопчыкаў і дзяўчат з усіх раёнаў Беларусі. Праграма вельмі насычаная: заняткі, «кружкія сталы», экскурсіі, сустрэчы з цікавымі людзьмі. Яна накіравана на тое, каб па выніках змены атрымваць новыя праекты і кірункі. За 21 дзень знаходжання ў лагеры піянеры зможуць самаарганізавацца і заняцца прыняццем разнаўня. Іх прапановы будучу выкарыстоўвацца дораосымі для далейшай работы. У рамках актыўу 11-13 снежня адбудзецца рэспубліканскі піянерскі злёт. Ён будзе 18-м па ліку. З 1969 года піянерскі лагер «Зубраня» стаў месцам сустрэч лепшых піянераў рэспублікі. І традыцыя захавалася дагэтуль. На 10-м злёце піянераў Беларусі 13 верасня 1990 года дэлегаты прынялі рашэнне аб самастойнасці піянерскай арганізацыі. З гэтага дня ідзе адлік дзейнасці самастойнага грамадскага аб'яднання. Кожныя тры гады збіраюцца ў «Зубраняці» лепшыя піянеры — дзяўчычкі і хлопчычкі, дарослыя, дэлегаваныя раённымі і абласнымі арганізацыямі прадстаўляюць інтарэсы сваіх піянерскіх дружных і арганізацый, здольныя прымаць рашэнні, уносіць канструктыўныя інавацыйныя прапановы, якія спрыяюць развіццю піянерскай арганізацыі. Акрама таго, будзе арганізавана выстава метадчных матэрыялаў, якія цалкам адлюстроўваюць дзейнасць піянерскіх дружных. У рамках злёту будзе перавыбраныя новыя цэнтральныя савет: дарослая і дзіцячая палаты, кантрольна-рэвізійная камісія, якія кіруюць арганізацыяй паміж злётамі. Усе прапановы будучу кансалідаваны. Ну і, вядома ж, у рамках злёту будучу абмеркаваны надзённыя праблемы піянерскай арганізацыі.

— **Я ведаю, што вы плануеце вызначыць «Піонера года»?**
— Так, 12 снежня ў нас адбудзецца конкурс «Піонер года», у якім паспартынаюць піянеры-лідары ад кожнай вобласці і Мінска. Дзеці ўжо рыхтуюцца, вывучаюць нарматыўныя дакументы піянерскай арганізацыі, традыцыі, атрыбутыку. Усе яны добра падкаваныя ва ўсіх тонкасцях. Думаю, што конкурс будзе цікавым і піянеры пакажуць сябе добра ў экстрэмальнай сітуацыі. Бо адно, калі ты доўга рыхтуешся да конкурсу, і зусім інашэ — прадстаўляеш вобласць.

— **Сучасная піянер: якія яны? Ці ёсць канцептуальныя адзінствы ад пачатковаў руху?**
— Пра канцептуальныя адзінствы цяжка гаварыць, бо мы бралі ўсе традыцыі, якія існавалі раней, і самае галоўнае: усё нашы праграмы сацыяльна-пазнавальныя, накіраваныя на выхаванне патрыятызму, вывучэнне культуры. Дзяўчыныкі і хлопчычкі дабіваюцца сваіх мэтай, развіваюць у сабе лідарскія якасці праз

Знаёмы твар

Два жаданні нельга загубіць у чалавеку: знайсці скарб (выйграць у латарэю) і стаць зоркай (праславіцца). Прычым пэўна колькасць з нас не абмяжоўваецца толькі марамі. Гэта, як правіла, тыя, хто ацэньвае ўбачанае на экране з пазіцыі «гэтакі і я магу!». Не хацелася б нікога крыўдзіць, але «крыўляцця перад камерай» могуць далё-ё-ёка не ўсе. Узяць хоць бы героя роліка соку «Сакавіты». 6-гадовы брунет — сын адной беларускай актрысы, трапіў на здымкі зусім не на бласе, як вы падумалі (які і аб тым, прызначыся, што ваша дзіця сыграла 6 не ролю). Стваральнікі рэкламнага кліпа выпрабавалі на ролю шмат прэтэндэнтаў. Акрама таго, самі здымкі аказаліся інфернальнай работай, якая сагнала з творчай брыгады сем патаў і выціснула апошнія сокі. Не скарэць, што работа з дзецьмі-«акцёрамі» — проста катаржыя.

У прынцыпе, у любога і кожнага ёсць шанц выпрабаваць сябе на акцёрскім ніве, у сансе «засваіцца» на якіх-небудзь — рэкламных ці кіношных — здымках. Беларускі Кастынг-цэнтр «Ікона» мае, напрыклад, свой сайт — адзіную базу людзей самых розных, не акцёрскіх, прафесій. Паводле слоў дырэктара цэнтра Дзясніса БАРАНОЎСКАГА, размова ідзе пра базу самых розных тыпажоў, у якіх можа быць зацікаўлены непасрэднымі заказчык — рэкламнае агенцтва. Рэгістрацыя на сайце платная — 60 тысяч рублёў у год. Аплата, зразумела, гарантуе толькі размышчэнне на сайце, але не ўдзел кожнага «тыпажу» ў здымачым працэсе. Далей ужо як пашанце. Так пашанцавала Уладзіміру СОСНІНУ, які з дапамогай менавіта «Іконы» трапіў у ролю МТК.

Уладзімір па прафесіі — не акцёр. Проста вельмі хачеў здымацца і скарыстаўся магчымасцю пабоўтання ў кастынгвайскай базе. Там яго і запырмілі. Адразу трэба заўважыць, што падобны выпадак — рэдкасць. Асабліва калі хочаш не проста засваіцца, а дасягнуць больш значных вынікаў, стаць запатрабаваным у здымачнай галіне. Сосніну хацелася б менавіта апошняга, аднак нягледзячы на удалы дэбют, нельга сказаць, што яго мэдаль разрываецца на часткі.

Гэта, між іншым, выключна нашы, тутацкія, замарочкі. У той жа Расіі акцёра, які аднойчы удала заявіў аб сабе, закідаюць прапановамі. У нас — забываюць (як мінімум на нейкі час). Маўляў, твар прымільгаўся. Выключэнне — супер-стары ўзроўню Вадзіка Галыгіна.

Наогул трапіць у масоўку таго ж рэкламнага роліка і сыграць у апошнім роліу — рэчы, зразумела, розныя. Розная праца і розная аплата. Што да аплаты, то вызначаных ставак няма. Пакажы, чаго ты варты — і заказчык раскашліцца.

Тыпажамі сайта кастынг-цэнтра можа скарыстацца не толькі рэкламнае агенцтва, але і кінастудыя. Хоць ва ўсіх кінематэлі ёсць свае базы звестак, уласныя сайты. У тым ліку і ў «Беларусьфільма», які забіспечвае тыпажамі не толькі ўласныя карціны, але і тыя, што здымаюць расійскія кінакампаніі на нашай тэрыторыі.

— **Раней у піянеры прымалі самых лепшых і годных. А як цяраз?**

— Для таго каб стаць піянерам, у першую чаргу, неабходна гэтага жадаць. Галоўная наша мэта, каб гэта было добраахвотнае жаданне дзіцяці. Акрама таго, неабходна мець дазвол бацькоў. Мы прымаем дзетак у піянеры з 10 гадоў. Аднак бываюць выпадкі, калі ў нашу арганізацыю ўступаюць у 14-15 гадоў. На жаль, здараюцца выпадкі, калі нехта становіцца піянерам за кампанію. Мы імкнёмся такія выпадкі адсочваць, бо зараз работу піянерскай арганізацыі неабходна падыматам на якасна новы узровень. І ў першую чаргу гэта падрыхтоўка педагогаў-арганізатараў. Яны праходзяць спецыяльнае навучанне на базе Акадэміі паслядипломнай адукацыі і на месцах. Мы ім тлумачым, што трэба дзіцяці зацікавіцца. Мы школьнікам таксама расказваем пра нашу арганізацыю. У нас ёсць відэаролікі, рэкламныя ролікі, прэзентацыі дзейнасці піянерскай арганізацыі. І думаю, што большасць дзяўчынакі і хлопчычкі, членаў нашай арганізацыі, узаважна зрабілі свой выбар і будучу імкнучыя ўнесці свой уклад у справу развіцця краіны.

Спецыялізаваная змена актыўу піянерскай арганізацыі «Весці за сабою» для піянераў-лідараў на базе Нацыянальнага дзіцячага адукацыйна-аздраўленчага цэнтра «Зубраня» завершыцца 22 снежня. А пакуль школьнікаў чакае шмат цікавага. І ўсе яны, без сумнення, жадаюць даведацца, хто ж стане «піянерам года». Аднак галоўнае для іх тое, што яны знайшлі новых сяброў.

Святлана СУХАРКО.

ПЕСНЯ ПРА ШЧЫРАСЦЬ, ці Як зарабіць у пераходзе

КАЛІ ў вас няма грошай, ведаеце, якая самая распаўсюджаная парада — як іх зарабіць? Пайсці спяваць у шаход. Гэта ўжо нейкі штурх і жарт адначасова. Але, як высветлілася, гэта яшчэ і сур'ёзны бізнэс...

ПАДАЙЦЕ СТУДЭНТУ

Я нядрэнна іграю на гітары, калісьці вучылася спяваць, і нядаўна надумала-такі паспрабаваць сябе на ніве «містэрэяў». Навошта? Хоць я і студэнтка (яшчэ адзін усім вядомы стэрэатып), але ж дэфіцыту грошай асабліва не адчуваю. Хутчэй гэта быў своеасаблівы эксперымент. Ну і, вядома, прага прыгоды.

Разам з сяброўкай мы прыйшлі ў вялікі падземны пераход паміж гасцініцай Мінск і Галоўпаштамтам, што на плошчы Незалежнасці. Спачатку сталі ў нерашучасці і пасмейваліся: людзі ходзяць туды-сюды, паглядаюць на нас, а мы ўсё ніяк не можам сябе пераадолець. Падшыла жанчына, якая часта спявае тут, інакш кажучы, «прафесіяна» зарабляе, і пацікавілася, ці добра мы плануем тут прабыць. «Паўгадзіны прыкладна», — адказалі. Падумалася: мы прыйшлі спонтанна і, магчыма, занялі чужое месца. Бо заўсёднакі спецыяльна падсочваюць час, калі ходзіць больш людзей, і, напэўна, неяк дзеляцца паміж сабой тэрыторыю. Усё прадугледжана, бо спевамі ці іграй на музычных інструментах тут зарабляюць грошы. А мы што ж?

Ад гэтых думак рашучасці прыбавілася — пачалі сваю працу...

МІЛАСЭРНАСЦЬ

Хто цяпер дае грошы невядомым людзям, якія іграюць нешта быццам бы ад няма чаго рабіць? Нада мной, напрыклад, злітаваліся некалькі жанчын, сталы мужчына (уважліва слухаў амаль палову песні, потым хутка пакрочыў далей), хлопцы, пэўна, рабочыя (адзін нават у адказ праспяваў сваю ўласную песню)... Студэнты — роднае асяроддзе — праходзілі міма, толькі ўсміхаліся ці проста праслухоўваліся між справы. Насыцджана пазіралі бабুলі: ад іх позіркў нават рабілася няёмка. Воль і ўсё.

Што дзятчыцца грошай... Самая маленькая купюра ў нашай шапачцы была вартасцю ў сто рублёў, а самая вялікая — у дзесцяць тысяч. Яе, а значыць, і большую частку нашага заробку, даў нам малады хлопец у чорна-чырвонай форме — служачы гасцініцы «Мінск». Напэўна, гэта былі яго гасцінцы. Дзякуй яму за шчырасць!

ІНШЫ БОК МАНЕТЫ

А потым здарылася непрыемнасца. Да нас падшыў мужчына невыразнага выгляду і, паказаўшы «корачку» міліцыянера, прапанаваў сыходзіць. Дарэчы, пакуль мы спявалі, міма не раз ішлі міліцыянеры ў форме, але ніводны нічога нам не сказаў. А гэты, з выбітым змам, нават і на ахоўніка парадку не быў падобны. Дзіўна.

Тут жа падбегла ўжо вядомая нам спявачка і пацікавілася, ці не прыходзілі міліцыянеры. Мы трохі пагугаралі і пайшлі, амаль ушоўныя, што нас прагналі менавіта яе знаёмцы...

«ЗОРКА»-НА-ГАДЗІНУ, або Як трапіць на экран?

Жанчын мадэльнай знешнасці сярод не актрыс у нас — хоць адбаўляй. А вось мужчын са знешнасцю бізнэсмена няма ў прынцыпе

Два жаданні нельга загубіць у чалавеку: знайсці скарб (выйграць у латарэю) і стаць зоркай (праславіцца). Прычым пэўна колькасць з нас не абмяжоўваецца толькі марамі. Гэта, як правіла, тыя, хто ацэньвае ўбачанае на экране з пазіцыі «гэтакі і я магу!». Не хацелася б нікога крыўдзіць, але «крыўляцця перад камерай» могуць далё-ё-ёка не ўсе. Узяць хоць бы героя роліка соку «Сакавіты». 6-гадовы брунет — сын адной беларускай актрысы, трапіў на здымкі зусім не на бласе, як вы падумалі (які і аб тым, прызначыся, што ваша дзіця сыграла 6 не ролю). Стваральнікі рэкламнага кліпа выпрабавалі на ролю шмат прэтэндэнтаў. Акрама таго, самі здымкі аказаліся інфернальнай работай, якая сагнала з творчай брыгады сем патаў і выціснула апошнія сокі. Не скарэць, што работа з дзецьмі-«акцёрамі» — проста катаржыя.

У прынцыпе, у любога і кожнага ёсць шанц выпрабаваць сябе на акцёрскім ніве, у сансе «засваіцца» на якіх-небудзь — рэкламных ці кіношных — здымках. Беларускі Кастынг-цэнтр «Ікона» мае, напрыклад, свой сайт — адзіную базу людзей самых розных, не акцёрскіх, прафесій. Паводле слоў дырэктара цэнтра Дзясніса БАРАНОЎСКАГА, размова ідзе пра базу самых розных тыпажоў, у якіх можа быць зацікаўлены непасрэднымі заказчык — рэкламнае агенцтва. Рэгістрацыя на сайце платная — 60 тысяч рублёў у год. Аплата, зразумела, гарантуе толькі размышчэнне на сайце, але не ўдзел кожнага «тыпажу» ў здымачым працэсе. Далей ужо як пашанце. Так пашанцавала Уладзіміру СОСНІНУ, які з дапамогай менавіта «Іконы» трапіў у ролю МТК.

Уладзімір па прафесіі — не акцёр. Проста вельмі хачеў здымацца і скарыстаўся магчымасцю пабоўтання ў кастынгвайскай базе. Там яго і запырмілі. Адразу трэба заўважыць, што падобны выпадак — рэдкасць. Асабліва калі хочаш не проста засваіцца, а дасягнуць больш значных вынікаў, стаць запатрабаваным у здымачнай галіне. Сосніну хацелася б менавіта апошняга, аднак нягледзячы на удалы дэбют, нельга сказаць, што яго мэдаль разрываецца на часткі.

Гэта, між іншым, выключна нашы, тутацкія, замарочкі. У той жа Расіі акцёра, які аднойчы удала заявіў аб сабе, закідаюць прапановамі. У нас — забываюць (як мінімум на нейкі час). Маўляў, твар прымільгаўся. Выключэнне — супер-стары ўзроўню Вадзіка Галыгіна.

Наогул трапіць у масоўку таго ж рэкламнага роліка і сыграць у апошнім роліу — рэчы, зразумела, розныя. Розная праца і розная аплата. Што да аплаты, то вызначаных ставак няма. Пакажы, чаго ты варты — і заказчык раскашліцца.

Тыпажамі сайта кастынг-цэнтра можа скарыстацца не толькі рэкламнае агенцтва, але і кінастудыя. Хоць ва ўсіх кінематэлі ёсць свае базы звестак, уласныя сайты. У тым ліку і ў «Беларусьфільма», які забіспечвае тыпажамі не толькі ўласныя карціны, але і тыя, што здымаюць расійскія кінакампаніі на нашай тэрыторыі.

КАЛІ ФАНАТАМ ВЕРНУЦЬ СЦЯНУ ЦОЯ?

Славуты помнік чалавечай любові ўжо год дэмантаваны, а чыноўнікі ўсё шукваюць месца для невялікага кавалка сцяны.

КАБ ЛЕПЕЙ ДЫХАЦЬ, ЧУЦЬ І РАЗМАЎЛЯЦЬ

На вашы пытанні адказалі загадчыца дарослага сурдалагічнага аддзялення Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтра отарыналарынгалогіі Ніна КАСЦЮК і загадчыца фаніятрычнага аддзялення гэтага ж цэнтра Наталля КАНЮЙКА.

(Працяг. Пачатак у нумары за 2 снежня.)

— Глыбоцкі раён, Галіна. 3 сакавіка ў мяне бясспрыяны манатонны шум у левым вуху. Прымала месяц сезам, нейрабекс. Не дапамагло. Потым прызначылі бетасерк, вітаміны В₁, В₆. Таксама не дапамагло. Яшчэ з’яўлялася, што калі шырока адкрываю рот, у левым вуху з’яўляецца цмоканне. 3 чым гэта можа быць звязана?

— Гэта могуць быць розныя захворванні ва ўнутраным ці сярэдням вуху. Калі ж вы прайшлі лярэчце на мясцоўным узроўні і лепш вам не стала, то трэба ўзяць накіраванне ў свайго доктара на кансультацыю ў Віцебск да ўрача-сурдалога. Або прыхіць у наш РНЦ отарыналарынгалогіі. Спецыялісты зробяць абследаванне, вызначыць, у чым праблема і як вам можна дапамагчы.

— А яшчэ разам з вухам у мяне баліць верхні рад зубоў...

— Такое магчыма. Бывае, зубны боль выклікае аіць верхняй сківіцы, тады ўзнікаюць праблемы з ніжня-сківічнымі суставамі, які прылягае да вуха. Але ў любым выпадку трэба, каб вас паглядзелі сурдалог і стоматолог.

— Салігорск, Алена Паўлаўна. У мяне хранічны фарынгіт і танзіліт. Апошні месяц цяжка размаўляць, ёсць кашаль, сверб у горле. Што рабіць?

— За вашых слоў я магу зрабіць выносу, што інфекцыя хутчэй за ўсё спусцілася ў вас ніжэй і, напэўна, гэта ўжо не хранічны танзіліт, а, магчыма, востры фарынгаларынгіт. Я вам рэкамендую абавязкова трапіць на прыём да лор-ўрача, але перад гэтым наведаць тэрапеўта, каб ён вас паслаў і выключыў паталогію, якая глыбей.

— А ў ваш цэнтр без накіравання можна трапіць?

— Так. Вы можаце апліцаць кансультацыю і прыехаць да нас. Тэлефон платнай рэгістрацыі 226 49 52.

— Пётрыкаў, Валяціна Геннадзеўна. У маёй 24-гадовай дачкі знайшлі ў горле паліпомы. Доктар сказаў, што неабходна рабіць аперацыю. Ці трэба выдаляць паліпомы? Мы сумняваемся і вельмі перажываем з-за гэтага.

— Адзінае, што я вам магу сказаць, — усё, што вырастае ў горле, асабліва паліпомы, трэба выдаляць. Калі ж вы сумняецеся і перажываеце, няхай вас доктар накіруе ў Мінск, у наш цэнтр. Па накіраванні ад лор-ўрача вы можаце запісацца на кансультацыю, тэлефон рэгістрацыі 200 85 24 ці 200 84 50. Вы прыведзеце, урач вас паглядзіць і скажа дакладна, ці патрэбная аперацыя. Калі накіраванне не будзе, то ў такім выпадку кансультацыя платная. На яе таксама трэба папярэдне запісацца — па тэлефоне 226 49 52.

— А колькі яна каштуе?

— Па тэлефоне і запітаецеся.

— Капыль, Алена. У мяне дваухавы гаймарыт. Гэта паказуе здывак. Прызначылі лячэнне. Пяць дзён пралечылася. Быццам стала лягчэй. Але, калі лячэнне закончыла, зноў пачало закладваць нос. Што рабіць?

— Улічваючы, што здывак паказуе гаймарыт і эфекту ад лячэння няма, вам трэба зноў прысціць да лор-ўрача. Калі ж ваш доктар на месцы не спраўляецца, то папрашце, каб ён накіраваў вас для абследавання ў Мінскую абласную паліклініку, якая знаходзіцца ў Барыўлянках. З дыягназам гаймарыт жартваць не варта.

— Мінск, Валяцін Пятровіч, 67 гадоў. Ужо болшы за год у мяне запаленца кончык носа

знутры, дрэнна дыхаць. Доктар вылісаў сінап, але ў інструкцыі да прапарата я прачытаў, што ён мне не падыходзіць.

— Можна паспрабаваць такую мазь, як левамеколь. Нанесці яе на вату і пазакладаць хвілін на 7—10 у нос, раніцай і вечарам. Калі не дапаможа, то лепш зноў звярнуцца да ўрача, бо могуць быць розныя варыянты вашых непрыемнасцяў. Але хутчэй за ўсё, у пераддвер’і носа запаленца валасяных фалікулы.

— Салігорск, Валяціна Пятроўна. У мяне пагаршаецца слых. Лор-ўрач прапіла прымаць пірацетам 2 разы ў год, але не дапамагае. Ці можна трапіць у ваш цэнтр на кансультацыю?

— Можна. Вазьміце накіраванне ў свайго лор-ўрача. Калі не атрымаецца, можна звярнуцца платна па тэлефоне 226 49 52.

— А ці трэба рабіць аналізы перад гэтым?

— Не абавязкова. Але калі ў вас ёсць нейкія абследаванні, вы рабілі нейкія здымкі, то прывозьце іх.

— Гомель, Андрэй. 5 гадоў таму ў мяне была аперацыя на носе, пасля яе ў носе ўтварыліся сінехіі. Ці могуць яны разрастацца?

— Сінехія — гэта спайка, якая ўтвараецца ў носе, калі пасля аперацыі яго недастаткова даглядзілі, мала капалі кропель, доктар не глядзеў. Аднак, як правіла, сінехіі больш не разрастаюцца. Але калі ўскладнена дыхаанне, то можна яшчэ раз звярнуцца да ўрача, каб ён зрабіў расчэсванне гэтых сінехіяў.

— Скажыце яшчэ, ці займаюцца ў вашым цэнтры пластычныя носа па паліпінці яго формы? Ці платныя гэтыя аперацыі, калі так, то колькі каштуюць?

— Так, займаюцца. Паслуга платная. Ці дацьчыць кошту, то трэба кансультавацца з тым доктарам, які будзе рабіць аперацыю. Спецыяліст вызначыць яе аб’ём. Хачу дадаць, што ў нас дзяржаўная расцэнкі, яны адны з самых нізкіх і параванні з цэнамі на пластычныя аперацыі, якія робяцца ў клініках блазнаўнай хірургіі. Пластыка носа будзе каштаваць ад 600 тысяч да 1,5 млн рублёў.

— Мазыр, Воляга, 42 гады. У мяне хранічны танзіліт. У горле беляць пробкі, боль пры глычэнні. Рабіла лазер, раз у год прамаўляла міндаліны. Але эфект на месцы. Лор-ўрач прапануе аперацыю, а тэрапеўт не рэкамендуе...

— Па тактыцы лор-спецыялістаў, калі на працягу года супрацьродзіўнае лячэнне не праходзілі рэгулярна і яно не прынесла эфекту, то міндаліны трэба выдаляць. Бо яны ўжо не выконваюць сваю абарончую функцыю, а з’яўляюцца крыніцай інфекцыі. Калі вы сумняецеся, можаце прыехаць на кансультацыю да нас у цэнтр. Вазьміце з сабой абследаванні, якія вы ўжо рабілі.

— Белазаёрск, Мікалай Іванавіч. У мяне пастаянны шум і свіст у вухах. Што гэта — праблема сасуду галавы ці праблема вушэй?

— Гэта можа быць і адно, і другое. Калі ж пры шуме і свісце ў вухах у вас назіраецца і зніжжэнне слыху, то адназначна трэба звярнуцца да ўрача-сурдалога, правярце слых. Тады будзе зразумела, з чым звязана гэта праблема.

— Кіраўск, Таццяна. Ці можна вылучыць нейтрны слыхавага нерва?

— Лячэнне неўрты слыхавага нерва ў хранічнай стадыі прызначаецца толькі з мэтай падтрыман-

ня слыху. Аднавіць яго ў хранічнай стадыі наяўнымі метадамі нельга. У вострым перыядзе — а востры перыяд — гэта да месяца — слых аднавіць можна.

— Паствае, Наталля Мікалаўна, 50 гадоў. Калі я размаўляю па мабільным тэлефоне, у вуху з’яўляецца дыскамфорт. І потым на працягу паўгадзіны непрыемныя адчуванні застаюцца. Скажыце, ці можа мабільная сувязь уплываць на слых?

— Такіх даследаванняў у нашай краіне не праводзілася. Але па звестках замежных аўтараў, мабільная сувязь уплывае і на слых, і на галаўны мозг. Працягла гаварыць па мабільным тэлефоне не рэкамендуецца, асабліва трымаючы трубку ля вуха. Замежныя дактары даюць такія рэкамендацыі. Пажадана размаўляць за адзін раз не больш як 3 хвіліны, а ў дзень не больш за 15 хвілін. Накалі перагарае структура галаўнога мозгу і рана ці позна гэта можа адбіцца на слыху і на стане мозгу.

— Навагрудк, Міхаіл Іванавіч. У мяне хранічны фарынгіт. Скажыце, што выклікае гэтую хваробу, садейнічае яе развіццё? Як яе вылучыць?

— Хранічны фарынгіт — гэта хранічнае змяненне слізязістай задняй сценкі глоткі. Да хранічнага фарынгіту могуць прывесці з боку лор-аргану такія захворванні, як востры, хранічны, зацягнутыя хваробы носа: хранічны рыніт, павялічаныя адноіды, сінусіт. Пры іх сцяканне слізі з насалоткі, з пазух носа можа прыводзіць да раздражнення задняй сценкі глоткі і выклікае яе пастаяннае запаленне. Прычынай хранічнага фарынгіту можа быць хранічны гіпертрафічны рыніт або алергічны ці вазаматорны рыніт, які прыводзіць да закладзенасці носа, і пры гэтым адбываецца перасушванне задняй сценкі глоткі, бок чалавек вымушаны дыхаць праз рот, а не праз нос. Паветра адпаведна не ўвільгатняецца, не сарваецца і не ачышчаецца, а адразу трапляе ў глотку, выклікаючы раздражненне і запаленне. Таксама на хранічнае запаленне задняй сценкі глоткі могуць уплываць захворванні, не звязаныя з лор-арганамі. А менавіта хваробы страўнікава-кішачнага тракту і стаматалагічныя праблемы. Што да першага, то прызнаннем, сухасцю, раздражненнем, адчуваннем каміка ў горле можа суправаджацца гастрэзафагеальная рэфлюксыя хвароба, пры якой кіслае змесціва страўніка трапляе ў стрававод. Які вынік — раздражненне слізязістай глоткі і гартані. Існуе нават такое захворванне, які фарынгаларынгіяльна рэфлюкс. Каб вылучыць хранічны фарынгіт, трэба перш за ўсё знайсці яго прычыну.

— Мінск, Валерый, 61 год. У мяне пагаршаецца слых. Ляжы ў балыціны па месцы жыхарства. Але там казалі, што дапамагчы не змогуць. Дзе можна абследавацца яшчэ?

— Я думаю, вам трэба звярнуцца ў наш цэнтр отарыналарынгалогіі да сурдалога і зноў прысціць даследаванне. Зразумела, не ўсе хваробы лецаць, і мы не заўсёды можам дапамагчы, аднак я раю вам пракансультавацца ў нас. Звярнуцца можна па накіраванні з вашай паліклінікі або платна, папярэдне запісаўшыся ў рэгістрацыю.

— Жодзіна, Ірына. Дзе можна выдаляць паліпы з носа і колькі гэта каштуе?

— Для Мінскай вобласці гэта робіцца ў стацыянары абласной балыніцы. Ён знаходзіцца па вуліцы П. Броўкі. Трэба ўзяць накіраванне туды ў з’яўленне доктара. Аперацыя бясплатная.

Святлана БАРЫСЕНКА, Воляга ШАУКО. (Працяг будзе.)

«ВОСЬ І СКАЖЫЦЕ ВЫ МНЕ, ДЗЕ Ё СВЕЦЕ СПРАВЯДЛІВАСЦЬ? КАЛІ ЧАЛАВЕКУ ДРЭННА — ЗАБІРАЕ ХУТКАЯ, КАЛІ ВЕЛЬМІ ДОБРА — МІЛЦЫЯ!»

РАЊІЦАЙ, у чарговы раз, прычынаюся пад п’яныя крыкі. З суседзямі мне — ужо паспела з гэтым змірыцца — не пашанцавала. Выходжу з пад’езда і зноў-такі сустракаю на лаўцы сумны погляд вядомага на ўвесь наш раён выпівохі. Чакае, гаротнік, пакуль адчыніцца крама.

— Віна-гарэланчяны аддзелы крамуа мы аб’язджаем штодзень, — кажа ўчастковы інспектар Міліцыі Савецкага РУУС горада Мінска Аляксандр ГРЫДЗЮШКА. — Там, паблізу, пастаянна хто-небудзь ды распівае «чарніла». Самі ўбачыце, але крыху пазней. А пакуль пакажам вам некалькі прытонаў. Па дарозе супрацоўнікі міліцыі ўдакладнілі, што ў спраўдзены прытоны мы не паездзем. На, на шчасце, на гэты момант месцаў збору наркмануаў ці прастыгутаў (мэнавіта гэтыя месцы, згодна з Крымінальным кодэксам, называюцца прытонамі) у раёне няма. Месца ж пастаяннага збору алкаголікаў, якіх у раёне ажно 42, лічацца «кватэрамі з рэпутацыяй прытона». Прытонамі ж называюць іх для зручнасці.

— Вы процівага з сабой выпадкова не прыкалілі? — цікавіцца ўчастковы інспектар.

— Не, чамусьці не падумалі, — усміхаецца мы з фотакарэспандэнтам у адказ на жарт.

Але ў любым жаўце, у чарговы раз перааналася, ёсць доля праўды. Спраўды, ва ўсіх кватэрах, якія мы наведалі, быў страшны смурод. Складвалася такое адчуванне, што не толькі людзі, якія там знаходзіліся, але нават і якая-ніякая мэбля была прасякнутая перагарам, танным тытунем і саладкаватым пахам броду. «Інтэр’ер», самі разумеете, таксама пакідаў жадаць лепшага: на нямытай, здаецца, тысячу гадоў, падлозе — ялясок, посуд, недакурылі... Гаспадары кватэра на пытанні адказвалі груба, а адна жанчына нават пагрэжала «вока выбіць», калі няпрощаныя госці з дыктафонам і фотаапаратам не пакінуць яе жылло. Сужыць негасціннага гаспадыні, які ляжаў побач з сабакам на такім жа будным, як і падлога, ложку, толькі падакваў.

У пад’ездзе да мяне звярнулася цікаўная прыбяральшчыца: «Ну, як вам кватэра?» Я раз вады хацела там набраць, дык мяне ледзь не званталава. Я адгуду бегма. Як так людзі жыюць? Не разумею...»

— Жанчына кажа, што давляла кватэру да жудаснага стану ад безьводнасці, — расказаў па дарозе да машыны Аляксандр Грыдзюшка. — Маўляў, які плаціць, так і жыў. Па абавязку службы даводзіцца кантактаваць з алкаголікамі не першы год. Ведаецца, яны ў сваіх бедах вйнаваюць усіх, акрамя сябе. То дзяржава давляла, то муж, то сын, то брат, то сват... Абарончая рэакцыя ў іх такая.

Больш жа за ўсё, бяспрэчна, пакутуюць тыя, хто жыць побач з кватэрай, якая мае рэпутацыю прытона.

— Ад гэтай гарэлкі падурнелі людзі, — абурэцца Таццяна Дзмітрыеўна. — Час ад часу ў майго суседа пачынаюцца прыступы нематыраванай агрэсіі. Крычыць што ёсць моцы то то на калідоры, то на вуліцы. А ў пад’ездзе які смурод быў! Бывала, адчыніш дзверы — дык дыхаць няма чым. У яго ж у кватэры сабак ды катой было пад 20 асобін. Не так даўно, дзякуй Богу, вывез пад прымусам. Але прусакі засталіся. Паратунку ад іх няма.

— На сваіх непасрэдных суседзях не скарджуся, — кажа Алена Мікітаўна, якая жыць на другім паверсе. — А вось на чацвёртым паверсе жыве мужчына. Да яго ходзяць усе алкаголікі з раёна. Гаспадар за бутэльку гатовы кожнаму сустрэчнаму-папярэчнаму даць і стол, і дом. П’юць тут беспрабудна. Праўда, я не думаю, што там нехта нешта змяніць...

— Аспяляць іх трэба як мага далей, — далучаецца да размовы пенсіянерка, якая ў гэты момант вяртаецца дадому. — Магчыма, у вёскі адпраўляць. У асобным доме будуць жыць, дык хоць суседзі не будуць мучыцца. Паглядзіце, колькі ў Мінску маладых сем’яў шукаюць жыллё, усе слупы закладзеныя аб’явамі. А алкашы па вушы ў даўгах, але баляюць у прасторных кватэрах. Візэйты міліцыі на іх толькі часовы эффект маюць.

— Спраўды, у большасці выпівох вялікая запавычанасць па аплаце за камунальныя паслугі, — падтрымлівае размову Таццяна Дзмітрыеўна. — Думою, што можна было б прадаць іх кватэры і тым самым пагаіцца запавычанасць. На грошы, якія застаўцца, набыць больш таннае жыллё за Мінскам. І лячыць іх ад алкагалізму. Гэта ж хвароба.

— На якія грошы вы п’яце? — пацікавілася я ў гаспадыні аднаго з прытонаў.

— Не ваша справа. Вы мае грошы не лічыце, — буркнула яна ў адказ.

А я ўзгадала адзін з апошніх падобных рэйдаў па Мінску. У адным з прытонаў, які мы наведалі з супрацоўнікамі органаў унутраных спраў, дачка ўмудралася бляваць са шматлікімі сябрамі на пенсію па інваліднасці сваёй роднай маці. Гэту жанчыну на свае вочы бачыла ў ложку практычна ў паралізаваным стане.

Па дарозе назад, як і абяцаў Аляксандр Грыдзюшка ў пачатку, яві віна-гарэланчянага аддзела «папалася» высяляе групка людзей. Як толькі сабуцэльнікі ўбачылі чалавека ў форме, іх вяселасць як рукой зняло. Слэз-

ныя просьбы не дапамагілі — праз хвіліну дзядуля і два маладыя хлопцы апынуліся ў патрульній машыне.

— Як вы, дзядуля, дакаціліся да такога жыцця? — цікаўлюся ў самага старэйшага выпівохі.

— Ды які я табе дзядуля, мне ж толькі 53 (!) на днях стукнула. Як дакаціўся? Ды ўсё з-за нарколагаў. Я ж шафёрам раней працаваў, пасля сантэхнікам 20 гадоў. Практычна ў кожнай кватэры па чарцы прапаювалі. Пачаў злужываць. І так атрымалася, што 10 гадоў таму паставілі мяне на ўлік у наркалагічным дыспансэры. Лічы, кляймо на лоб паставілі — «алкаш». Цяпер мяне бяруць толькі на самую непрыстыжную працу. Ні ахоўнікам нельга працаваць, ні вартуаўніком, ні шафёрам. Вось знялі б мяне з ўліку, дык я закардзіраваўся б і па Мінску людзей на аўтобусе вазіў. А ў дворнікі я ні за што не паіду.

— Атрымліваецца, вы ўжо 10 гадоў седзіце без працы. На якія грошы жывяце?

— Бутэлькі збіраю разам з бамжамі. Толькі ў мяне, у адрозненне ад іх, кватэра ёсць. Жонка, яна ўжо даўно сышла ад мяне, аплачвае камуналку.

— Шкадуе вас?

— Ды дзе там. Ведае, што як мяне не стане, дык кватэра ёй застаецца. Вос і плаціць. Ведаецца, бутэлькі збіраць — мілая справа. Сабраў хуценка, здаў і атрымаў «зарплату». Адразаў ж набыў бутэльчку, перакуліў шклянчанку — і ўсе праблемы забываюцца. Жыццё цудоўнае, і жыць добра. Не паспеў падамуць, а тут адкуль ні вазьміся — міліцыя. «Вось і скажыце вы мне, дзе ў свеце

справядліваецца? Калі чалавеку дрэнна — забірае хуткая, калі вельмі добра — міліцыя».

— А вы, хлопцы, таксама так лічыце?

— Не чапай ты хлопцаў. Маладыя яшчэ.

Вельмі здзівілася, калі даведлася, што адзін з іх ужо двойчы паспеў наведаць лячэбна-працоўны прафілакторыі.

— Ды гэта маці ўсё. Прыдуць выпіўшы, а яна гвалт падмае. Я таксама не магу змаўчаць. Вос і адправіла мяне лячыцца. А пасля сама перажывала.

— Вярнуўся, і зноў за старое?

— Ну сустрыў знаёмых. Адмовіўся, дык пакрыўдзіцца. Ды не буду я больш піць.

— Не трэба нам тут маралі чытаць, — умяшлася ў размову другі хлопек. — Што вы толькі учора нарадзіліся? Людзі пілі, п’юць і піць будуць. Я, напрыклад, маю вышэйшую адукацыю. Калі ў мяне ёсць грошы, што, я не маю права выпіць? — І нечакана выпаліў: — Хачу — пію, хачу — не, захачу — і заб’ю.

Я так разгубілася, што не ведала што казаць далей... — І вы спраўды думаете, што маеце права распрадацца жыццём іншых людзей?..

— Вядома ж, не. Але гэта можна зрабіць не падумаўшы, а праз некалькі гадоў падумаць: «А навошта я гэта зрабіў». Ды і наогул, не чапайце мяне, я ўчора з дзясучынай пасварыўся.

Увечары, калі я вярталася дадому, ля пад’езда зноў-такі сустраў вядомага на ўвесь наш раён выпівоха. Праўда, яго сум як тагоў зняло. Ды і не дзівіна — пасярод лаўкі стаяла напалову пуста бутэлька «чарніла». У гэты момант узгадала 53-гадовага дзядоўка, які ва ўсіх сваіх бедах вйнаваў нарколагаў. Калі б я не, дык ён закардзіраваўся б і людзей на аўтобусе па Мінску вазіў. Шчыра прызначна, добра, што ў яго няма такога магчымасці, бо я не

даверыла б сваё жыццё такому шафёру. Думою і вы, калі б пабачылі яго, таксама.

Аўтарытэты

Па каментарыі «Звезда» звярнулася да старшага інспектара аддзела аховы правапарадку і прафілактыкі Савецкага РУУС горада Мінска Кірыля КІСЛОВА.

— Не скарэц, што большасць злачынстваў на бытавой глебе здзяйсняецца мена-

віта ў стане алкагольнага агняня. Сёлта ў кватэрах з рэпутацыяй прытонаў падчас чарговай п’яні-гулянікі былі забітыя трэ чалавекі, трое атрымалі менш цяжкія цялесныя пашкоджанні, адзін чалавек — цяжкія цялесныя пашкоджанні, адзін чалавек — цяжкія цялесныя пашкоджанні. У адчыненні да 37 чалавек складзены адміністрацыйныя пратаколы за наўмыснае нанесенне лёгкага цялеснага пашкоджання. Прыцягваем заўятыя аматараў да адміністрацыйнай адказнасці і за распіццё спіртнога ў грамадскім месцы. Толькі сёлта складзена 1728 пратаколы. Каб папярэдзіць падобныя злачынствы, супрацоўнікі міліцыі рэгулярна наведваюць прытоны, размаўляюць з іх гаспадарамі. Праўда, размовы бэ адміністрацыйныя меры не заўсёды маюць жадавы эфект. Таму злосьных парушальнікаў мы адпраўляем у лячэбна-працоўныя прафілакторыі. Пакуль што гэта адзіны, на мой погляд, дзейсны метада для такіх людзей. Было б вельмі добра, перакананы, калі б заканадаўствам быў прадугледжаны рэальны механізм высялення такіх людзей, і, скажам, выдзялення ім жылля дзе-небудзь на ўскраіне Мінска. Няхай бы яны захлямлялі якую-небудзь аднапакаёвую старэнькую кватэру замест трохпакаёвай у цэнтры горада. У Савецкім раёне былі выпадкі, калі злосьных неплацельчыкаў па раэшэнні суда перасялялі ў больш таннае жыллё. Але яны пакуль адзінкавыя.

Надзея ДРЫЛА, фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

23-ГАДОВЫ МІНЧУК ПАДЗРАЕЦЦА Ў СЕРЫІ НАПАДАЎ НА ЖАНЧЫН

У Мінску затрыманы сталічны жыхар, які падзраецца ў серыі нападаў на жанчын: на сённяшні дзень прынятыя заявы ад дзевяці пацярпелых ад яго дзеянняў.

Разам з тым, у праваахоўніку ёсць важкія падставы меркаваць, што 23-гадовы падзароны мае дачыненне да большай колькасці злачынстваў, учыненых у сталіцы, а таму і пацярпелых жанчын нашата больш. Як паведамлілі карэспандэнты «Звязды» ў аддзельнай інфармацыі і грамадскай сувязі ГУУС Мінгарвыканкама, затрымалі мужчыну, які, як мяркуюцца, нападаў на сваіх ахвяраў з мэтай сэксуальнага дамагання на вуліцы Кунцаўшчына.

Як выявілася, «паліяваў» на мінчанка распуснік у вярчэрні і начны час у раёне станцыі метро «Каменная горка». Злачынчы высокаваў на прыпынках грамадскага транспарту маладзёнак, якія вярталіся дадому адны, а пасля суправаджаў іх да пад’езда дома. Услед за «сімпатыяй» мужчына праінак у пад’езд і, улеўніўшыся, што нікога побач няма, разам з ахвярай заходзіў у ліфт. Там гвалтам ён і ўчыняў розныя распусныя дзеянні сэксуальнага характару ў дачыненні да жанчын. Адметна, што ні каштоўнасці сваіх ахвяраў, ні іх рэчы гвалтаўнак не забіраў. Між іншым, не выключана, што падобныя злачынствы падзароны ўчыняў не толькі ў раёне станцыі метро «Каменная горка», але і на тэрыторыі іншых раёнаў горада. Цяпер затрыманы знаходзіцца ў ізалятары часовага ўтрымання.

Ігар ГРЫШЫН.

УЗЯЎ ЗАДАТАК

Жыхар Баранавічаў, які ўжо неаднаразова сядзеў на лаве падсудных, зняў у чалавека гараж, а затым даў аб’яву, што гараж прадаецца.

Цана была невысокай, і пакупнікі знайшліся. Ашуканец узяў з адной жанчыны 400 долараў задатку і знік. Не дачакаўшыся гаража, пакупніцка пайшла ў міліцыю.

Сымон СВІТУНОВІЧ

УСЕ МЫ ДЗЕЦІ АДНАГО НАРОДА

1 снежня ў в. Лунін Лунінецкага раёна адбылося ўручэнне літаратурнай прэміі імя Уладзіміра Калеснікі. Урачыства былі прымаркаваны да паэтычных чытанняў «Лунінская восень — 2009», якія праходзілі ў мясцовай школе.

Гаспадары пастараліся і віталі гасцей вершамі дзесяці, а тыя прыехалі не толькі з Брэста і Мінска, але і з Польшчы.

На пачатку ў невялікай актавай зале перад прысутнымі выступілі старшыня аблвыканкама Канстанцін Сумар. У сваёй прамове ён адзначыў, што стрыжнем нашай душоўнасці і надалей застаецца літаратура.

Слухаў выступленне кіраўніка вобласці і думаў: «Вось чалавек гаворыць па-беларуску, і ўсё атрымліваецца хораша, ёсць кантакт з залай, адчуваецца шчырасць, можа, таму, што наша мова не насычана бюракратычнымі абаротамі?»

Прамова была і аптымістычнай, хоць Канстанцін Сумар з горьчучу ўспомінуў, што брэсцкая інтэлігенцыя не ўступілася за помнік 1000-годдзю Брэста, які падвргаўся шальванню.

Усталяваны помнік спрэчны, але ён на сумленні аўтараў. За твор насё маральную адказнасць толькі аўтар. Калі Мікеланджэла распусіў Сікцынскую капэлу, то Папа Рымскі, убачыўшы агоньня постаці ў тых фрэсках, расуюшыся, толькі ж мастак не кінуўся нешта мяняць. Які талент у аўтара — такі і яго твор.

Але вернемся ў актыўную залу. Апрашу ж пасля выступлення старшын аблвыканкама былі названыя лаўрэаты літаратурнай прэміі імя Уладзіміра Калеснікі. Сярод пазтаў на прэмію былі вылучаны: Святлана Курылік з Ганцавічы, брастаўчанін Георгій Тамашэвіч і Ніна Мацяш, якой з намі ўжо няма. Яна і стала пасмяротна лаўрэатам. Прэмію атрымаў хрэснік Ніна Мацяш — Руслан.

Тут ёсць адзін дэлікатны момант. Прэмія імя Уладзіміра Калеснікі ўручаецца ўжо не адзін год, і Ніна Мацяш павінна была атрымаць яе пры жыцці, тым больш, што паэтка многа гадоў была прыкаваная да ложка — цяжка хварэла. А галоўнае — Ніна Ма-

цяш мела вялікі талент, і сёння без яе літаратурная Брэстчына асірацела.

Лаўрэатамі сталі празаікі Аляксандр Папайскі і Аляксандр Юдзіцкі. Першы атрымаў прэмію за кніжку «Пастка для рэха», а другі — за зборнік «Встречи», у які ўвайшлі публіцыстыка, нарысы, аповяданні.

Кніжка «Свята для сэрца» Анатоля Бензярука з Жабінкі была адзначана як лепшая ў намінацыі «дзіцячая проза».

Затым адбыўся канцэрт, а ў Лунінецкіх гасці і гаспадары ўсклалі кветкі да помніка Якубу Коласу. На гэтым афіцыйная частка закончылася.

Але мяне турбавала адно пытанне. Чаму літаратурная прэмія імя Уладзіміра Калеснікі ўручаецца ў вёсцы, якая да яго не мела ніякага дачынення? Іншая сітуацыя была б, каб у гэтых мясцінах Калеснік нарадзіўся, вучыўся, партызаніў ці працаваў...

— Нам хацелася як мага шырэй ахапіць глыбінку. Гэтая прэмія ў Луніне ўручалася і раней, і не толькі тут, але і ў Глінску. — растлумачыў старшыня абласной арганізацыі Саюза пісьменнікаў Беларусі Анатоль КРЭЎДЗІЧ.

— Але ж ці не лепш было б, каб прэмія ўручалася ва ўніверсітэце, у якім паўстагоддзя адрацаваў Уладзімір Андрэевіч? Там маглі б сустрэцца тыя, хто ведаў Калесніку, каго ён вучыў, а дабрацца да вёскі ў глыбіні Палесся даволі складана.

— У Брэсце сканцэнтравана культурнае жыццё вобласці. Нагадаю, што такое маштабнае мерапрыемства, як «Берасцейскія зоркі» праходзіць у абласным цэнтры, і думаю, што някласка, калі і на перыферыі адбываюцца падобныя імпрэзы. А вось калі будзем святкаваць юбілей Уладзіміра Андрэевіча, то літаратурную прэмію ўручым у яго родным універсітэце. Вельмі хочацца, каб так было.

Напомню, што У. Калесніку праз тры гады споўнілася б восемдзесят. Будзем спадзявацца, што ў 2012 годзе ў сценах універсітэта імя А. Пушкіна прагучаць аплэдзісменты ў гонар лаўрэатаў літаратурнай прэміі імя Уладзіміра Калеснікі.

Хачу адзначыць стваральную пазіцыю аблвыканкама, які ўстанавіў гэтую літаратурную прэмію.

— Ужо той факт, што імя Калеснікі не забылі, шмат чаго варта, — разважае кандыдат філалагічных навук Уладзімір Сенькевіч, якому выпала працаваць з КАЛЕСНІКАМ. — Калі прэмію ўручае кіраўнік вобласці, то гэтым самым выказваецца пазіцыя ўлады. Яе падтрымка.

Ёсць яшчэ адзін аспект, які неабходна падкрэсліць. Улада не стала дзяліць пазтаў і празаікаў на сваіх і чужых. А такая пазіцыя выклікае давер.

Хіба мы не дзеці аднаго народа? Сымон СВІСТУНОВІЧ. Фота аўтара. Лунінецкі раён.

«МОЖА, ТОЛЬКІ НА ВАКЗАЛЕ ЛЮДЗЕЙ БОЛЬШ, ЧЫМ У НАС»

— Мы павінны адвыкнуць ад думкі, што знаходзімся ў парку культуры і адпачынку, як гэта было яшчэ некалькі гадоў таму. Сёння гэта помнік гісторыі і культуры, батанічны і археалагічны помнік, — генеральны дырэктар Гомельскага палацава-паркавага ансамбля Алег РЫЖКОЎ раскрывае таяны сённяшняга і заўтрашняга дня ўнікальнага аб'екта, які яму давераны.

Скарбы ад буржуаў

Калі гамяльчанае хочучы пазнаёміць сваіх гасцей са славуцасцяй роднага горада, дзе яны вядуць іх у цэнтр горада, дзе і знаходзіцца «візітўка» Гомеля: парк + палац + сабор + капліца над магільным склепам Паскевічаў... За шматкроп'ём — яшчэ многа плюсаў, якія могуць стаць сапраўдным адкрыццём. Вось жылі тут, а не ведалі, напрыклад, што Гомельскі парк неўзабаве «згубіў» імя Лунінецкага, дадзенае яму 90 гадоў таму. Тады, у лістападзе 1919 года, у Народным замку (палацы Паскевічаў) быў створаны Гомельскі мастацка-гістарычны музей імя А.В.Луначарскага. За столькі гады існавання імя мянялася неаднаразова. Сем гадоў таму ўстаноўлена займала статус найвышэйшай гісторыка-культурнай каштоўнасці як унікальны помнік міжнароднага значэння.

Першая экспазіцыя 1919 года размяшчалася ў вежы палаца. Створана яна была на аснове нацыяналізаваных мастацка-гістарычных каштоўнасцяў сямі князёў Паскевічаў. Гэта былі калекцыі жывапісу, скульптурны, мэблі, зброі, фарфору, мастацкай бронзы і іншых прадметаў мастацтва. Можна нават уявіць, як экскурсавод у чырвонай хусціцы з абурэннем каза-ла: «Вось так жылі буржуі!»

— Некаторыя экспанаты вы-

стаўляюцца ўпершыню, — падкрэслівае генеральны дырэктар Гомельскага палацава-паркавага ансамбля Алег РЫЖКОЎ. — Наш музей за 90 гадоў не раз мяняўся не толькі па назве, але і па змесце. Ён быў мастацка-гістарычным, краязнаўчым, а цяпер мы перагледзілі сваю канцэпцыю і сталі музеём палацавым, экспазіцыйным. За апошнія гады ў нас павялічылася колькасць дарыльшчыкаў. Толькі сёлета іх было 25 чалавек. Падарункі вельмі розныя — раўля, мэблевы гарнітур канца XIX стагоддзя, посуд, калекцыя манет... Зусім нядаўна жыхарка Мінска падарыла нам каштоўную вазу і падсвечнікі.

Таяны цюльпанавага дрэва

Сёлета Міністэрства прыроды і аховы навакольнага асяроддзя Беларусі прызнала Гомельскі палацава-паркавы ансамбль найлепшым у рэспубліцы як добраапарадкаванае месца масавага адпачынку, а Міністэрства спорту і турызму лічыць адкрыццё лябядзінай сажалкі лепшай турыстычнай падзеяй 2009 года. Цікава, адзначаючы супрацоўнікі музейнага комплексу, што за апошні час значна паменшылася колькасць выпадкаў вандалізму. І ўсё ж гавораць, рассяляюцца парк і рана — па восені было выкапана больш за 20 кустоў ружоў. Менавіта па гэтай прычыне не паказваюць, а толькі расказваюць, што ў парку цяпер высаджаны ўнікальныя, вельмі каштоўныя дрэвы.

Тут спрабуюць аднавіць той відвы склад, які быў пры Паскевічах.

— Парк паступова ператвараўся ў лес. — працягвае аповед аб планах па адраджэнні парку Алег РЫЖКОЎ. — Шмат якіх незвычайных дрэваў былі прыгнечаныя малымі саджанцамі. Калі не прымаць сур'ёзных мераў па змяненні відавoga складу і догляду, сітуацыя можа стаць трагічнай. Тут жа шмат якіх дрэваў па 200 гадоў. Ніводнае дрэва ў нашым парку не можа быць знішчана без узагодна з адпаведнымі інстанцыямі. Стварэцца камісія, якая вырашае, што высекчы, потым атрымліваецца дазвол. Сёлета тым чынам было высечана больш за 200 дрэў — аварыйных ці хворых. У той жа час высаджана больш за 400 маладых дрэў. Мы вывучылі, наколькі атрымалася, тыя пароды дрэў, якія раслі пры Паскевічах. Высадку новых раслін спрабуем ажыццяўляць у адпаведнасці з тымі часамі.

Ва ўстаноў дэталі гэтай мэты ўведзены ў штатны расклад ландшафтны архітэктар і інжынер-дэндралаг. Апошні цяпер высвятляе дакладна ўсе пароды дрэў, якія растуць на тэрыторыі Гомельскага парку. Пра гонар парку — два дрэва гіна білоба — ведаюць практычна ўсе. Настаў момант, калі спатрэбілася іх абараніць ад тых, хто імкнецца сваю «любоў» выказаць шматлікімі стужкамі на галінах. Гэтыя дрэвы дастаткова сур'ёзнага ўзросту, і таму ў наступным годзе будуць высаджвацца такія ж маладыя.

АД СЯКЕРЫ ДА ЛЮЛЬКІ

Самым старажытным экспанатам выставы «Новыя старонкі сёвай даўніны» — 100 тысяч гадоў!

За такія каменныя сякеры парыжскія антыквары плацяць па 1,5 тысячы еўра.

Гэта крэмніевыя адшчэпы, знойдзеныя калісьці ў вёсцы Клеявічы Касцюковіцкага раёна. Гавораць, што гісторыкі паўстагоддзя не ведалі, дзе гэтыя ўнікальныя знаходкі. Выявілася, што яны захоўваюцца ў багатай археалагічнай калекцыі Магілёўскага абласнога краязнаўчага музея імя Еўдакіма Раманава.

На выставе, якая там адкрылася, магілёўская публіка ўпершыню убачыла многія экспанаты. Напрыклад, самы старажытны меч у Беларусі. Калі шыра, звычайны чалавек з першага погляду наўрад ці распазнае ў жалезным кавалку меч. Тым не менш гэта сапраўды меч — праўда, паламаны. Ён датуецца VI стагоддзем.

У рэгіёне вядома больш за 2 тысячы помнікаў археалогіі. На адным з іх, гарадзішчы Нікадзімава ў Горацкім раёне, гэты меч знайшоў магілёўскі археолаг і вучоны скартар музея Анатоль СЕДЗІН. Ён дзясятак гадоў штогосен працаваў на гарадзішчы, і пяць гадоў таму зрабіў такую важную знаходку.

Ёсць на выставе і новыя археалагічныя знаходкі. Напрыклад, касцяны гарпун, якім карысталіся людзі прыкладна 4 тысячы гадоў таму. Яго не так даўно выпадкова знайшоў у Дняпры рыбак і перадаў у музей.

Жаночыя погляды прыцягнулі ўпрыгажэнні II-V стагоддзяў. І сёння ніводнае модніца не адмовілася б надзець такія бронзавыя лунціцы. А ажурная фібула з эмаллямі і крывававым узорам — сапраўдная каштоўнасць.

Гэта бясячэнныя знаходкі археолагаў. Але, тым не менш, яны сёння маюць і канкрэтны кошт. Напрыклад, за каменныя сякеры парыжскія антыквары плацяць 1,5 тысячы еўра за штучку. У Маскве аналагічная старажытная рыльда працы каштуе ў 5 разоў танней.

Аднак рарытэты, якія дэманструюцца на выставе ў Магілёве, не прадаюцца: яны прайшлі праз рукі і сэрцы археолагаў, якія аддалі жыццё навуцы. Менавіта з дапамогай рылькі археолагі можна рэканструяваць цэлыя эпохі ў гісторыі чалавека, ад якіх не захавалася пісьмовых і іншых крыніцаў. З дапамогай старажытных прадметаў мы давед-

У МАГІЛЁВЕ ЗАСПЯЮЦЬ СУПРАЦЬ ГВАЛТУ Ў СЯМ'І

Сёння, 3 снежня, у магілёўскім клубе «Метро» адбудзецца канцэрт «Больш ні гуку». Гурты «Далі» і «Selfmade» звернуць увагу публікі на праблему гвалту ў сям'і. Уваход на вечаровы канцэрт — свабодны.

Лічыцца, што пра хатні гвалт размаўляць неак сорамна: людзі не хочуць выносіць смецце з хаты. Ахвяры гвалту толькі зрэдку клічуць на дапамогу людзей ці міліцыі, калі ад удаваў з'яўляюцца сінякі ды раны. Аднак, паводле апытанняў, 4 з 5 жанчын зведаюць псіхалагічны гвалт у сям'і, а кожная 4-я — фізічны.

Іншыя звесткі сведчаць пра тое, што амаль палова дзяцей пакутуе ад праўд гвалту і жорсткасці з боку бацькоў. Прыкладна кожны дзяцці бацька разлічвае пры выхаванні дзіцяці на не свой аўтарытэт ці сілу пераканання, а выкарыстоўвае пагрозы, запугванне і фізічныя пакаранні.

За 10 месяцаў у Магілёўскай вобласці зарэгістравана 436 злачынстваў у сямейна-бытавой сферы. Увогуле ў краіне за той жа час — 2,4 тысячы такіх злачынстваў.

Ілона ІВАНОВА.

200 УСЮДЫХОДАЎ — ДЛІА ВЯСКОЎЦАЎ ВІЩЕБШЧЫНЫ

З Віцебскай вобласці ў Нацыянальную акадэмію навук, на вядомыя флагамены прамысловасці, «МТЗ» і «Амкадор», паступіў заказ на распрацоўку і выроб усюдыходаў для сельскай гаспадаркі.

Як адзначыў у размове з карэспандэнтам «Звязды» старшыня Віцебскага аблвыканкама Аляксандр Коцінец, пачынаючы вобласць краіны мае патрэбу прыблізна ў 200 такіх машынах.

— Я звярнуўся на названыя прадпрыемствы і да беларускіх навукоўцаў з канкрэтнай просьбай накіраваць распрацоўку усюдыходаў, — распавядае губернатара. — Цяпер нават самая магутная сельскагаспадарчая тэхніка, што працуе на нашых палях, калі вада стаіць на ўзроўні сантыметраў дзясці, буксе. Не можа праехаць і метра. Вось узялі лён, нарыхтавалі караняплоды, а кукурузу прыйшлося ўбіраць уручную. Усё таму, што дажджы сёлета шмат. Убярэм. На дрэннае надвор'е не скардзімся. Але ручная ўборка не эфектыўная. У першую чаргу шкада людзей — каля 10 тысяч чалавек выйшлі на палі, каб убіраць кукурузу.

А усюдыходы дазваляць паліахова працаваць пры самых цяжкіх умовах. Патрэбна такая тэхніка, якая б не дэфармавала глебу. Усюдыходы цягнулі б і кормауборачную тэхніку.

На Віцебшчыне машыны парк сельскагаспадарчай тэхнікі папоўніўся ўжо больш чым двумаі з паловай тысячамі высокатэхналагічных, энергаэканомных машын. Яны сёлета добра дапамаглі людзям у звышчванні і атрымалі рэкорднага ўраджажа збожжа — больш за 1 мільён 174 тысячы тон. Цяпер чарга — за пакуль што экзатычнымі ў нас сельскагаспадарчымі машынамі — усюдыходамі. Аляксандр ПУКШАНСКІ.

нага ўваходу, тут пакуль не ўсё адзначана. І раней, чым праз пяць гадоў, гэта не адбудзецца, — працягвае Алег Гар'евіч. — Пакуль не закончацца рэстаўрацыйныя работы на тэрыторыі палацава-паркавага ансамбля, не будзе з'яўляцца камфортнае знаходжанне людзей на нашай тэрыторыі, пытанне плагнага ўваходу разглядацца не будзе. Але ж на перспектывы мы будзем гэтую праблему прапрацоўваць. Тым больш што нічога новага ў гэтым няма. Пасля рэвалюцыі ўваход у Гомельскі парк быў платным. У 50-я гады — таксама. Між іншым, гэта практыка многіх паркавых ансамбляў. Царычына, Паўлаўск — паўсюль платны ўваход. Нахай і мінімальныя грошы людзі плацяць, але ж гэта дае магчымасць падтрымліваць аб'ект у нармальным стане і стымуляваць людзей на аднаведнае стаўленне да яго.

Адназначна, што многія з тых, хто ў Гомелі бярэ шлоб, імкнецца скарыстацца паслугай, якую апошня тры гады прапануюць у палацы. Частку традыцый прудамлі супрацоўнікі музея, частка ўзнікае стыхійна. Зразумела, малады жадаючы сфартаграфавання на фоне пыльнага ўзбрана палаца. Іх супрацоўцы дамы і кавалеры ў расхатых золатам строяць, якія праводзяць для гасцей цікавую экскурсію. Так сужэнцы даведваюць аб сямейных каштоўнасцях, якія былі галоўнымі для былых уладальнікаў гомельскага маентка. На ўсё жыццё запамінаць і паездку ў карэце па аляху старажытнага парку, і зімовы сад, што вквіне ў любую пару года... Нглядзець на тое, што кошт такога задавальнення павышаецца (цяпер гэта каля 250 тысяч рублёў), ахвотныя урачыста адзначаць у панскіх пакоях сваё жыццё ў становічыца менш. Наадварот. Калі ў 2007 годзе паслугай скарыстаўся 50 пар, на наступны год іх было 150. Да лістапада 2009 года — ужо звыш за 200 маладых пар.

А вось на набярэжнай Сажа гамяльчанае прудамлі асабліва рытуал. Праўда, праводзяць яго толькі ў летні час. «На шчасце» муж павінен перанесці сваю маладую жонку праз ваду па басейне фантана да вярэйнай скульптуры лодчанкі — першага жыхара гэтых мясцінаў. Не ва ўсіх атрымліваецца, між іншым. Расказваюць, што адна пара ў васьмеліх строях поўнасоце выкупаліся ў фантане. А вось замочкаў на парчэнч мастоў у гомельскім парку няма.

— А калі з'явіцца, будзем спі-люваць! — катэгарычна заяўляе дырэктар.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Гісторык і археолаг Ігар МАРЗАЛЮК чытае жыццё магілёўцаў сярэднявечча па кафлі.

і з'яўляюцца — мясцовых майстроў, па турэцкай модзе. Дзячуч гісторык зацікаваў памаднай банкай XVIII стагоддзя: яна, дарэчы, імпартная — з Цэнтральнай Еўропы, а колер памадны ў тую часы толькі чырвоны.

Гліняныя дзіцячыя цацкі сярэднявечча таксама знайшлі на Магілёўшчыне. Падобныя коні-сістэтулькі і цяпер робяць дзеці ў мастацкіх гуртках. Ігар Марзалюк таксама дадаў, што якая ў сярэднявеччы да дзяцей ставіліся не як да неразумных істотаў, а як да маленькіх дарослых. Таму і цацкі для іх рабілі вытанчаныя і з сансам.

У Магілёўскім абласным краязнаўчым музеі захоўваюцца адна з самых вялікіх і прэзентацыйных археалагічных калекцый у краіне.

Ілона ІВАНОВА. Фота Ірыны САВОСІНАЙ.

Гэты касцяны гарпун, якому прыкладна 4 тысячы гадоў, знайшоў у Дняпры рыбак.

Рыштаванні Бацькаўшчыны вяртаючыся да надрукаванага

АД ЗАПУСЦЕННЯ ДА АДРАДЖЭННЯ

Амаль тры гады таму ў артыкуле «Ад барока да запусцення» мы расказалі аб незайздорным, трагічным лёсе знакамітага помніка архітэктуры і садова-паркавага мастацтва XVIII стагоддзя ў Свяцку. У адрозненне ад размешчанага побач і намагаюцца дзяржава вернуцца да жыцця Аўгустоўскага канала, Свяцка жамчужына, якая занесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі, знаходзіцца ў пакалячым выглядзе і працягвае разбурацца, па сутнасці, гінуць. І яшчэ нядаўна слаба верылася, што нешта ўжо ў най-бліжэйшы час можа змяніцца да лепшага.

Палацава-паркавы комплекс «Свяцк» пабудаваны ў стылі барока з рысамі класіцызму і з'яўляецца своеасаблівым «аўтографам», што пакінулі будучым пакаленням гродзенскі маршалак Юзаф Валовіч і яго сын Антоні, які пасля смерці бацькі завяршаў будаўніцтва палаца. Праект быў у 1779 годзе заказаны Джозэфу дэ Сака, які ў той час працаваў у Гродне. А ўвасабляў і жыццё ідэі выдатнага італьянскага архітэктара муляры, каменчыосы, цесляры, сталяры, тынкоўшчыкі не толькі з горада над Нёманам, але і з Варшавы, Вільні.

У цэнтры Свяцкага комплексу — двухпавярховы палац з высокім мансардным дахам. Парадначы і маштабнасць надаюць будынку вынесенныя ўперад флігелі, злучаныя з цэнтральным корпусам паўцыркульнымі галерэямі. Элементы інтэр'ера палаца (панэлі, каміны, люстры, вазы, мэбля) вырабляліся па эскізах і пад кіраваннем Джозэфу дэ Сака. А рамантычныя пейзажы на сценах з руінамі, антычнымі збудаваннямі і статуямі выканалі мастакі-дэкаратыры Томаш Манькоўскі і Антоній Смуглевіч. На жаль, гэтыя роспісы да нашага часу не захаваліся, а вось некаторыя элементы лепкі, якой быў шчодро ўпрыгожаны інтэр'ер, можна убачыць і сёння.

Гістарычную каштоўнасць уяўляе не толькі палац, але і дванаццацігектарны парк вакол яго — адзін з першых у Беларусі, створаных у канцы XVIII стагоддзя ў пейзажным стылі. Перад палацам знаходзіцца вялікі авальны партэр, які пераходзіць у сістэму штучных вадаёмаў. А за стаўкамі ў паўднёвай частцы сядзібы — пакрыты лесам вялікі пагорак, адкуль адкрываецца цудоўны краявід. На барэзе цэнтральнага вадаёма — капліца, пабудаваная ў стылі неаготыкі.

Радавым гняздом Валовічаў Свяцк быў да канца XIX стагоддзя, а затым прадаваўся і перапрадаваўся іншым, не заўсёды калапатлівым гаспадарам. Падчас Першай сусветнай вайны ў палацы размяшчалі штабы спачатку расійскай, а затым нямецкай войскаў, і салдаты грэліся ля каміну паліваў з ...мастацкага паркету, мэблі, рамаў ад карцін. А затым пачалі «ваваць» з палацам мясцовыя жыхары, і ў выніку ў канцы 1920-х гадоў у ім не засталася ні вокнаў, ні дзвярэй.

Надзея на выратаванне Свяцкаму комплексу была вернута дзякуючы гродзенскаму гісторыку, археолагу і краязнаўцу Юзафу Ядкоўскаму. Гэта ён дамогся ў Варшаве фінансавання на рэстаўрацыю палаца, пасля чаго тут размясцілася аддзінна на тагачаснай тэрыторыі Польшчы... ляжачыцца для наркаманаў. Шмат было пацянутаў, у тым ліку і прадставіцца так званай багемай — пісьменнікі, артысты, мастакі. Потым палац Валовічаў выкарыстоўваўся пад ваенны шпіталь, дом інвалідаў, а ў другой палове мінулага стагоддзя і да нядаўняга часу — санаторый для лячэння лёгчынна захворваных і цэнтр медыцынскай рэабілітацыі хворых на туберкулёз. А ў 2005 годзе, калі гэта меуданаставу значыніца, увесь комплекс збудаванняў быў перададзены ва ўласнасць Гродзенскага раёна. Аднак усё намагаюцца знайсці інвестараў для рэстаўрацыі і добраўпарадкавання палацава-паркавага комплексу (выканаць такія маштабныя работы за кошт раёнаўнага бюджэту немагчыма) сталіся марнымі.

Апошня спроба знайсці Свяцкаму комплексу гаспадару праз аўкцыён была зроблена напрыканцы мінулага года. І зноў безвынікова, ахвотных выкупіць вялікія грошы згодна з балансам коштам аб'екта, а затым значна больш затраціць непасрэдна ў яго аднаўленне, не знайшлося. Дык што, ніякіх шанцаў на выратаванне гісторыка-культурнай каштоўнасці?

Такі шанец нядаўна з'явіўся, і гэта пацвердзіў карэспандэнту «Звязды» начальнік галоўнага ўпраўлення адміністрацыі Нацыянальнага банка Беларусі Аляксандр Глебка. Разшннем кіраўніка дзяржавы палацава-паркавы комплекс «Свяцк» на бязвыплатнай аснове перададзены ААТ «Санаторый «Азёрыны», які ўваходзіць у арганізацыйную структуру Нацбанка. Менавіта на новага уладальніка цяпер ускладзены абавязкі па аднаўленні комплексу, зразумела, у строгай адпаведнасці з законам аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны. Стаіць задача максімальна захаваць гістарычны твар «Свяцка» і пры гэтым прыстасаваць яго пад аб'ект турыстычнай інфраструктуры. Махліва, гэта будзе рэстаранна-гасцінічны комплекс, што цалкам лагічна ў сувязі з месцазнаходжаннем палацава-паркавага комплексу непдалёк ад Аўгустоўскага канала і абласнога цэнтру.

Пакуль цяжка дакладна сказаць, якой будзе канцэпцыя гэтага праекта, колькі сродкаў і часу спатрэбіцца на яго рэалізацыю. Але вельмі добра, што разумеюць важнасць захавання «Свяцка» як гісторыка-культурнай каштоўнасці Беларусі нарэшце падмацавана канкрэтным рашэннем. Ад запусцення — да адраджэння? Верыцца, што так і будзе.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Опера і смех — рэчы сумяшчальныя

Тэлесеткі: Новы год з пультам у руках

Паўла ГАВАНЕЛІ.

Святочная тэлепраграма нагадае добра збалансаваны святочны стол — у меню ўваходзіць салата аліўе (усё ж традыцыя), досыць мяснова — каб усе былі сытыя, крыху дыетычнага — для тых, каму нічога нельга, а свята хочацца, плюс што-небудзь зусім эксперыментальнае і фірменнае стравы гаспадыні — каб ад іншых адрознівацца. Пра тое, чым будзе адрознівацца беларуская тэлекаліна ў навагоднюю ноч, мы і паспрабуем дазнацца загодзя.

На АНТ вырашылі не адыходзіць ад палітэравага музычна-забаўляльнага сюжэта, аднак аздобіць яго незвычайным чынам. Галоўны навагодні праект, названы бач залішняй сціпласці — «Геніяльныя мелодыі на АНТ», — пакажа 22 найбольш вядомыя публіцы класічныя кампазіцыі — фрагменты папулярных апер і оперных арый, урыўкі са знакамітых мюзікалаў... Падобны музычныя прыклады вымагаюць адпаведнай апары — ёй стаў рэканструаваны Нацыянальны тэатр оперы і балета. А каб усё гэта не ўспрымалася за надта сумным, узнікла ідэя злучыць у адно цэлае зорак опернай сцэны з вядучых тэ-

атраў свету і эстрадных выканаўцаў. Атрымаўшы нечаканыя дуэты: салістам Венскай оперы, расійскага Вялікага тэатра, Лонданскага Каралеўскага опера-нага тэатра, Ла Скала і Ковент-Гардэна падпяюць прадстаўнікі беларускага шоу-бізнэсу. Напрыклад, Дзядзя Ваня «спеўся» са шведскім тэнарам Джэсперам Цюдзіанам у пралого «Нотр-Дам дэ Пары», а спявачка Жанет дзеля дуэта з нямецкім артыстам мюзікала Міхаэлем Зенцам развучыла некалькі версій песні з фільма «Шарбуржскія парасоны».

— Я працавала з артыстамі, з якімі вы не толькі гаворыце на розных мовах, але і спяваеце ў розных «вагавых катэгорыях»? — пацікавілася мы ва ўдзельніку інтэрв'ю Вялікага тэатра, а таксама саліста Беларускай оперы — Ніна Шарубіна, Аксана Волкава і іншыя.

Насамрэч, калі чалавек выдатна валодае мовай музыкі, з ім вельмі лёгка знайсці кантакт. З прафесіяналамі заўжды камфортна працаваць, — азваўся Дзядзя Ваня. — А мне было няпроста, — шчыра прызналася Жанет, — бо давялося не толькі вучыць музычную партыю, але і тэрмінова браць урокі французскай. Праўда, мой педагог пахаляў вымаўленне, сказаўшы, што так хутка яго засвоіць не ў кожнага атрымаецца. А больш за ўсё я перажывала, каб у нас з партнёрам супаілі тэмбры, бо мы практычна да пачатку здымак адно аднаго не чулі і не бачылі. Адказнай за ўсё падшышоў да пытання Міха-

эль Зенц, які праз інтэрнет загадаў сабраў аб сваёй партнёрыцы як мага больш інфармацыі і пры знаёмстве... напеў Жанет урываў з яе ж песні, а потым рассыпаўся ў кампліментары.

Вынікам гэтых дуэтаў, дарэчы, стане не проста канцэрт, а сюжэтная музычна-кінематаграфічная гісторыя. «Задача тэлебачання ў навагоднюю ноч — не прыкаваць глядача да экрана, а стварыць адпаведную святочную атмасферу, — мяркуе аўтар сцэнарыя «Геніяльных мелодыі» Святлана Уладзімірава. — Таму з якога б моманту вы ні пачалі глядзець гэты праект, будзе зразумела, што адбываецца». А адбудзецца камедыя становішчаў: два тэатральныя адміністратары (іх ролі выконваюць вядучыя АНТ Дамітрыў Танковіч і Яўген Смарыгін) спрабуюць наладзіць навагодні агенчынг, але яго ўдзельнікі-артысты не прыязджаюць — адзіны «вісіц» у ліфце, другі раптоўна апынуўся ў гіпсе, трэці пераблытаў і паехаў не туды, куды трэба... Ва ўсіх гэтых прыгодах, па задуме рэжысёра праекта, гледчыкі лёгка ўгадаюць любімыя савецкія камедыі — ад «Іроніі лёсу» да «Іван Васільевіч мяне прафесію». А на дыялогу небараканна і выніку прыйдуць оперныя выканаўцы, сярод якіх салісты Вялікага тэатра Ірына Макарава і Юрый Нычаў, салістка Венскай оперы Сініўэя Макензі Эдэльман, прадстаўнік Парыжскай нацыянальнай оперы Сэзар Аугуста Тудэрас, тэнор з сусветным імем маэстра Паўла Гаванелі, а таксама саліста Беларускай оперы — Ніна Шарубіна, Аксана Волкава і іншыя.

Дырыжор опернага тэатра Вячаслаў Воліч ідэю з задавальненнем падтрымаў: «Мы палічылі, што ў навагоднюю ноч усё магчыма — чаму б не пахуліганіць такім чынам?» Замяжніх гошці на падобны эксперымент таксама пайшлі

ахвотна. Беларускія артысты тым больш прыйшлі ў захваленне — у «Геніяльных мелодыях», напрыклад, будзе адрозніць «Містара Ікс» і ажно чатыры Русалачкі! А шчаслівы фінал, як заведзена, — адзін на ўсіх.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК. Фота прадстаўлена тэлеканалам АНТ.

Навіны: здалёк і зблізку

1 снежня 1933 года

БЕЛАРУСІЗАЦЫЯ ПАД ПЯЧАТКАЙ
Нявяданне і нежаданне ведаць беларускай мовы праасоўні работнікамі прыводзіць да скажэння сэнса тэлегранам. Зусім нядаўна, напрыклад, у тэлеграме Бельнапратрактарацэнтра замест «сёння тэлеграфіца фактычна зроблена колькасць натурплаты» перадалі ў Чавусы: «семя тэлеграфіца...» і г.д. Мясцічка **Сосны** перакладаецца, як «Сасноў». Такія памылкі, як «Новыя дзялянік» замест «Новыя дзямкі», як «укамплектаванне племнуў», замест «укамплектаванне лагераў», як «Краснагор'е», замест «Краснаполле», таксама тлумачыцца ў значнай меры слабым веданнем беларускай мовы.

Становішча з беларусізацыяй па сістэме сувязі БССР, у прыватнасці Менска, патрабуе карэннага пераламу. Трэба пакончыць з казённым, бюракратычным падыходам да гэтай адказнай справы! Трэба расчуваць зрываць маскі з тых, хто за фактычна ігнараваннем беларусізацыі, за антысавецкімі спробамі расцэнвання спрашчэнне беларускага правапісу, як крок да «русфікацыі», хавае свой класава-варожы твар раз'юшанага вялікадзяржаўнага шавініста.

Юр. Лявончы

2 снежня 1967 года

ПОШКУ ПРАПАГАНДЫСТА
Быць прапагандыстам — высокі гонар для члена партыі. Кіраваў марксісцка-ленінскай адукацыяй і выхаваннем працоўных партыя даручае найбольш падрыхтаваным таварышам. Пра аднаго з такіх прапагандыстаў — Мікалая Іванавіча Ірасказвае ў сваёй карэспандэнцыі М. Гетманскі.

5 снежня 1967 года

ГРАШЫМА І НАТУРАЙ
Ва ўсіх калгасах Талачынскага раёна акрамя гарантаванай аплаты працы створаны фонды натуральных выдач. Калгаснікі могуць набыць па льготнай цане прадукты. У калгасе імя ХХІ з'езда КПСС, напрыклад, на жоны зароблены рубель выданы па 1,5 кілаграма збожжавых.

В. Чапцоў

Падрыхтавала Ірына ЛЯШКЕВІЧ.

Інфарм-укол Лішнія валаскі

Залішні рост валасоў на твары і цэлыя жанчыны, або гірскутызм, часцей за ўсё з'яўляецца вынікам павышанай выпрацоўкі мужчынскіх палавых гармонаў пры некаторых захворваннях яечнікаў і наднрычнікаў.

Дасканалее выдаленне валаскоў ці нават галенне жанчынам даводзіцца паўтараць зноў і зноў. Урачы рэкамендуюць вызначыць прычыну гірскутызму, паколькі толькі так можна дабіцца змянення выпрацоўкі мужчынскіх палавых гармонаў і спынення росту валасоў. Неабходна даследаваць кроў, а дакладней колькасць мужчынскіх палавых гармонаў у ёй. Часам аналіз сведчаць, што колькасць мужчынскіх палавых гармонаў не перавышае нормы і прычынай інтэнсіўнага росту валасоў з'яўляецца індывідуальная павышаная адчувальнасць валасных мяшчэчак да стымуляцыі галандскага дзеяння андрогенаў. Толькі пасля абследавання можна прымаць рашэнне аб дэпільцыі — вынішчэнні валаскоў з касметычнай ці лярэчнай мэтай з дапамогай нанясення спецыяльных крэмаў, вырывацця ці разбурэння валасных мяшчэчак спецыяльным інструментам. Лепш, зразумела, праводзіць эпіляцыю ва ўмовах касметалагічных папільнік. Спецыяліст уявіць у кожны валасны мяшчэчак спецыяльны электрод, разбурючы яго электрарададам і спыніць рост валасоў ў апрацаваным месцы.

Сіндром раздражнення

У некаторых дзяўчат і жанчын за некалькі дзён да з'яўлення менструальнага крывацёку назіраецца складаны комплекс псіхічных і фізічных расстройтваў, якія знікаюць у першы дзень менструацыі або праз некалькі дзён. Гэты стан у медыцыне называецца перадменструальным сіндромам.

Мноства тэорыяў, якія тлумачаць прыроду гэтага стану, цяпер спецыялістаў не здавальняюць. Называюць у якасці прычыны з'яўлення вадацкіх і арганізма, лішнюю выпрацоўку гармонаў, спадчыны характар стану і г.д. Аднак большасць сыходзіцца ў тым, што ў любым выпадку маюць месца парушэнні ў рабоце цэнтральнай нервовай сістэмы. Перадменструальнае напружанне — гэта паталагічны стан, які ўзнікае ў часткі дзяўчат і жанчын у другой палове менструальнага перыяду — за 3-14 дзён да надыходу менструацыі і характарызуецца цыклічным нервова-псіхічным, вегетасасудзістым і абменнымі парушэннямі. Клінічная карціна сіндрома: плакчывасць, раздражлівасць, слабасць, дэпрэсія, ацёчнасць грудной залозы і твару, уздуцце жывата і метэарызм, паліваеца, ванітаванне, галавакружэнне, сэрцабіццё. Галавы боль бывае досыць своеасаблівым: пульсуюць у скронях і аддае ў вочныя яблыкі. Часам адзначаюцца своеасаблівыя крызі: страх смерці, пацупіць сціскання за грудзінай і інш. Лячэнне такой праблемы можа быць наступным: вытрымліванне рэжыму працы і адпачынку, абмежаванне вадацкі, солі, жывільных тлушчаў, прыём вітамінаў групы В і С, пры цярпкіх станах — кансультацыя гінеколага.

Вядучая рубрыкі Святлана БАРЫСЕНКА.

Вядучая рубрыкі Святлана БАРЫСЕНКА.

Вядучая рубрыкі Святлана БАРЫСЕНКА.

ПАШОВЫ ПАДАРУНАК АД БЕЛАРУСКАГА ДЗЕДА МАРОЗА

3 і снежня ва ўсіх паштовых аддзяленнях краіны распачаўся прыём замовы на атрыманне дзятвой паштовых віншаванняў ад Дзеда Мароза. Як паведамілі карэспандэнты «Звязды» ў Рэспубліканскім унітарным аб'яднанні «Белпошта», у гэтым годзе падарунак ад Дзеда Мароза ўключае ў сабе віншавальны ліст з наборам бланкаў для малявання асікі маркі на тэму «Жыў у Беларусі і ты ганаруся», набор каліроваў паперы для арыгамі, якая развівае матарыю рук і абстрактнае мысленне, шакаладныя цукеркі «Чырвоны Гнавагодні прыгоды» з рознымі гулянямі, загадкамі і шарадамі і пшоўваю цырку на руку ў выглядзе тыраняці — сімвала надыходнага года.

Аформіць замову для беларускага адрасата можна будзе па 28 снежня ўключна, а яе кошт складае 20 тысяч рублёў. Разам з тым ёсць магчымасць павіншаваць такім арыгінальным чынам сваіх сявакоў і сяброў у далёкім і блізікім замежжы. Праўда, у гэтым разе з афармленнем замовы трэба паспяшыцца — зрабіць заўяўку трэба не пазней за 15 снежня. Гэта звязана з хуткасцю дастаўкі міжнароднай карэспандэнцыі, асабліва ў перадавыя дні года. Для адрасатаў у Расіі і Літве паштовых падарунак ад Дзеда Мароза будзе каштаваць 31 560 беларускіх рублёў, а для адрасатаў у іншых краінах — 33 610 рублёў.

Акрамя таго, з 25 снежня па 7 студзеня на мінскім паштаме (у акенцы № 9) можна будзе замовіць для дзяцей таксама і навагодні візіт дадому Дзеда Мароза і Снягуркі. Па даведкі можна звяртацца па тэлефонах 227 77 71 і 1 54.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Віншуюць з 70-годдзем люблага брата Віктара Уладзіміравіча ФІЛІМАНЧЫКА. Жадаем моцнага здароўя, шчасця ў жыцці. Сёстры.

СЁННЯ Месяц Поўна 2 снежня. Месяц у сузор'і Рака. **Імяніны** Пр. Аляксея, Анатолія, Ісака, Рыгора, Уладзіміра. К. Клаўдзія, Ксавера, Францішка.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

НАДВОР'Е на заўтра **Геамагнітны ўзрушэнні** **Абзначэнні:** — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў — невялікія геамагнітныя узрушэнні — слабавыя геамагнітныя буры

3 снежня

1920 год — рэвалюцыйным камітэтам горада Навагрудка было прынята рашэнне пра стварэнне ў горадзе музея класіка сучаснай літаратуры Адама Міцкевіча. Аднак праз два тыдні горад занялі польскія войскі, і адкрыццё музея зачынулася да 1938 года. Падчас вайны ён быў разбураны і адкрыццё зноў у 1955 годзе — да 100-годдзя з дня смерці Адама Міцкевіча. Тут зрабілі рэканструкцыю — па знойдзеным у варшаўскіх архівах фатаграфіях пераплаваны пакоі, нанова адбудаваны флігелі, свіран, алтанка. Цяпер у фондах музея налічваецца амаль 10 тысяч экспанатаў, у тым ліку настольны гадзіннік, матэрыялы і іншыя асаблівасці рэчы пазта. У экспазіцыі прадстаўлены матэрыялы пра дзяцінства і юнацкія гады Міцкевіча, яго вучобу за мяжой і знаходжанне ў Расіі.

1586 год — у Англію з Новага Свету ўпершыню была прывезена бульба. Спачатку яна вырошчвалася ў садах багатых людзей як декаратывная расліна, і толькі пазней былі ацэнены і яе смакавыя якасці.

«Немагчыма весці часноў і шчырую спрэчку з дурнем». Мішэль дэ Монтань (1533—1592), французскі філосаф-гуманіст.

«АДПУСКАЦЬ» ДУШУ

Славяне верылі, што ў момант смерці чалавека на небе згаіае або падае зорка. Смерць непазбегная і накананная жыццём, жыць нікому не вядомы гэты дзень. Бывае і так, што надыход смерці папярэджвае шматгадзінная агонія. Каб палегчыць гэтыя пакуты і тым, хто побач, неабходна было выканаць рытуальныя дзеянні, аб якіх у народзе вельмі добра ведалі. Часам досыць было дастаць пуховую падушку з-пад галавы чалавека, які паміраў, а часам трэба было выканаць практычна ўсё, аб чым пойдзе гутарка далей.

- Для таго каб «выпусціць» душу таго, хто паміраў, і тым самым палегчыць яго «адыход», у хаце адчынялі вокны (форткі), кудурцы, у печы — юшкі, засланкі, і да т.п., расшпільвалі адзенне таго, хто паміраў.
- Прыбіралі з-пад галавы падушку: «Курныя япра не дае памерці». Неабходна было прыгатаваць «рытуальную» падушку, у якую ўкладвалі лісце, галінкі з веніка або гарахоўку салому. Замест падушкі пад галаву маглі пакласці венік, скруткан напранага прадзіва.
- Чалавека, які паміраў, накрывалі велькідзім абрусам (тым, якім быў засваены святочны стол на Вялікідзень) або вясельным адзеннем (тым, у якога чалавек, хто памірае, калісць браў шлюб).
- Паміраючага наварочвалі нагамі ў галавы (мэнавіта так выносіць нябожчыка з хаты) або ўкладвалі на падлогу пад прамым вуглом да падоўжных сілавых ліній памішкання: дошкі падлогі ў вясковай хаце заўсёды клалі ад парога да чырвонага кута, паралельна ім ставілі локі; такім чынам паміраючага трэба было пакласці папярком дошак.
- У асобных выпадках з гэтай жа мэтай у столі выбівалі дошку, прасвірэвалі адтуліны ў столі або сцяне, паднімалі бэльку, а часам разбіралі печ.
- У выпадку агоніі грэшнікаў — ведзьмакоў, гладызёў, забойцаў, гвалтаўнікаў і інш. — у столі забівалі вільі, тым самым у страсе рабілі сімвалічны выхад, каб душа пакунціна змагла паліцець.
- З мэтай палягчэння перадсмертнай гадзіны ў рукі чалавеку, які паміраў, ўкладвалі грамічную свечку (абавязкова васьковую, набытую ў храме 15 лютага). (Аднак калі ў іншых выпадках грамічнай свечкай карысталіся на працягу ўсяго года, то ў выпадку смерці чалавека яна павінна была згарэць поўнасцю ў гэты ж дзень, каб ён не маглі скарыстацца з мэтай нанясення якой-небудзь шкоды.)
- Каб палегчыць адыход у «нішы» свет, загадыя завешвалі люстэркі і вылівалі ваду, якая магла быць у хаце.
- З той жа мэтай з хаты выводзілі самага блізкага чалавека. Напрыклад, калі паміраў маці, з хаты выносілі дзіця.
- У момант надыходу смерці да чалавека, чья душа адлятала, не падпускалі няпоўнагадова дзяцей, цяжарных жанчын і хатніх жывёлін.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Усім імяням!

Для таго, каб выпічыць лідара ў незвычайным калектыве, звярніце ўвагу, на чым працоўныя сталі ляжыць пульт ад кандыдзінера.

На вяселлі тамада забавляе народ: — Ціха! А зароз конкурсы: хто страшнейшым скрывіць морду. Усе пачынаюць крываціцца. Праз хвілінку: — Перамагла нявеста! Нявеста: — А я і не гуляла!

СКАНВОРД Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Сканворд (1 снежня). Па гарызанталі: Завод, Гарбуц, Калі ласка, АДКАЗЫ. Сканворд (2 снежня). Па гарызанталі: Матацыкл, Мопс, Горб, Ток, Іра, Папоў, Айва, Арог, Пліт, Рулет, Антраша, Рай, Таз, Ясон, Станотка, Алука, «Даная», «След, Раскат, Горн, «Ака», Гамак, Шлак, Стажор, Гало, Крах, Ганталі. Па вертыкалі: Макарава, Сталь, Кюота, Але, Нуда, Пароск, Курс, Кліш, Тара, Дзю. Кайра, Шнага, Ярка, Суп, Жак, Гарбо, Атоп, Тар, Пляк, Рок, Порцыя, Смага, Паліто, Ном, Анкара, Шмакаў, Туз, Янжоўкі.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОўСкі, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЎСКАЯ, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕўСкі (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК, І. ШУЧЭНКА. НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Тэлефоны: прыёмная — 287 19 19 (тэл.факс); адрэдакцыя — 287 18 64, падпіскі і распушчэння — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычная — 287 19 68, сакратарыя — 292 05 82, адказныя за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змяна» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Баранавічах: 47 71 94, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэрыя: 292 22 03. http://www.zviazda.by; e-mail: info@zviazda.minsk.by

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вываецтва «Беларускі Дом друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 32.345. Індэкс 63850. Зак. № 6630. Нумар падпісанні ў 19.30. М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12